

A zsidók elfoglalták arab Palesztina fővárosát

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM 24. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948. JUNIUS 10.
5708 Sziván 3.

A TIZPARANC SOLAT SZELLEME

Írta: KATONA JÓZSEF

Szináj orma lángol előttünk a kinyilatkoztatás ünnepén és Mózes mesterünk alakja magasodik előttünk a kettős kőtáblával — a Tizparancsolattal. A mi hagyományunk szerint az örök dicsőség szafir trónusán már a világtéremtés előestéjén felragyogott a két kőtábla. Később, amikor Isten felajánlotta, a népek mind vonakodtak átvenni, de a hegyek versenyre keltek érte. A népek között a legkisebb, Izráel, elfogadta az isteni Törvényt. A hegyek közül pedig Szinájnak jutott a kinyilatkoztatás helye, mert ott állott a pogány sivatagban. Így a Tizparancsolat nem kizárólagos tulajdona Izráelnek, minden nép nyelvén hangzott el akkor és azért zengett bele a sivatagba, mert egyetlen népnek sem volt saját birtoka. Izráel hozta el a Tiz Igét az emberiség számára, de a világ összes népei meghallgathatják a Tizparancsolatot ott a mindenség nagy csendjében.

A kinyilatkoztatás ünnepén megszólal a kérdés bennünk: él-e a Tizparancsolat az em-

beri szívekben, ott van-e a kinyilatkoztatás szináji szelleme az emberi lélekben? — Nézzünk a szívünkbe, figyeljünk az érzésekre, a gondolatokra, a vágyakra meg a szenvedélyekre, a törekvésekre, hajlamra, erőszakra, melyek bennünk háborognak, bennünk tüzelnek és kitörésre készülnek, s így értsük meg és higgyük el: a szináji Tíz elfogadni nem annyit jelent csupán, hogy mi egyszerűen beletenyegszünk abba, hogy a törvényt meg kell tartanunk és óvakodunk attól, hogy összeütközésbe kerüljünk a Tiz Ige szavával — hanem azt jelenti, hogy a Tizparancsolat szellemét életünk elvi alapjává tesszük és arra törekszünk, hogy embertársaink szívében is gyökeret verjenek ezek a parancsok, hogy az emberi együttélés nyugalma, békéjét és boldog összhangját biztosítsák — elűzzék a gyűlölet, a harag, a bosszu szellemét és megteremtsek a szeretet, a megértés és emberiség világát. A Tizparancsolatot elfogadni azt jelenti, hogy Isten

utjain járok — így minden erőnyes cselekedetet igaz istentisztelet. Ha a Tizparancsolatot szívünk táblájára írjuk — ez azt jelenti, hogy szenvedélyeink alázatosan meghódolnak az isteni törvény előtt és ez a legnagyobb hódolat az isteneszmének előtt... Ha elvetjük és félredobjuk az önzés forró ösztönét, hogy a köz javát szolgáljuk — ez a legerősebb biztosítéka annak, hogy igazi hit él bennünk. Ha mohó vágyainkat, szilaj indulatainkat megfékezzük s életünket a tiszta erkölcsiség szolgálatába állítjuk, ezzel bebizonyítjuk, hogy Isten szelleme ihleti keblünket.

Gonosz ember az, aki hirdeti, hogy hisz Istenben, de cselekedeteivel a hitet megsemmisíti — aki vallja, hogy a Tizparancsolatot Isten kinyilatkoztatásának tartja, de tetteivel megszegi.

Bűnös ember az, aki elismeri, hogy nem szabad idegen isteneket, bálványképeket imádnunk — de saját magát isteníti, mint legfőbb lényt és saját érdekeit és örömeit

az emberiség legnagyobb érdekei és céljai fölé emeli.

Gonosz ember az, aki nem tiszteli az embert, aki gyűlöletet hirdet és a bosszu szellemét élesztgeti, aki a pénz meg a vagyon rabszolgája, aki elkívánja azt, ami a másé, aki hamis mérlekkal mér, aki bérétől megfosztja a szűkölködő munkást és elnyomja a gyengébbet.

Bűnös a költő, a művész, a tudós, aki értelmének és szívének magasabb erőit elnazarolja. Hirdetheti százszor és ezerszer: ne öl — ne lopj — ne légy parázna — az erkölcsi világot megcsufolja, ha nem hisz abban, hogy Isten uralkodik a világ felett. Műveivel megálazza a Teremtő alkotásait, ha nem vallja, hogy az ember hasonmása az Istennek és az ember életének mintája az isteni tökéletesség.

Gonosz ember az a tanító, aki a szülők tiszteletére int, de a gyermek lelkebe oltja az ellenérzést és gyűlölet szellemét; bűnös ember a nép vezetője, aki gondoskodik az ünnepnapok nyugal-

Ára 1.40 forint

máról, de nemtelen célokból, alattomos fondorlataival megzavarja a hétköznapi munkabékés összhangját és gyötrelmivé teszi az emberek életét; gonosz az a bíró, aki üldözi a hamis tanúaszt, de elferdíti a törvény igazi értelmét, eltűri a hatalmaskodást és ártatlanok szenvedését; bűnös az a pap, aki óvakodik attól, hogy Isten nevét hiába ajkára vegye, de miközben személt ég felé emeli, szíve hatalomvágytól, az embertelenség és kapzsiság szentségtelen tüztől ég.

Hitetlen pogányok, Isten ellenségei mindazok, akik felszítják az ellentéteket és viszályt ébresztenek ember és ember között, akik ellenségeskedés magvait hínak el a békességre vágyódók földjén s a háboru esztelen tombolását a világra zúditják — megengedik népek és nemzetek üldözését, ártatlanok megölését, tengernyi vér és könny hullását. Mindazok, akik ezt türik, hitetlenek, Isten ellenségei: nem látják az emberben — a teremő Istent.

Parancsolat nem csupán alapvető emberi kötelesség, összekötése és tilalmak hirdetése, hanem tevékeny erkölcsiesség — cselekedet parancsa, amely azért él a lélekben, hogy mindig különbséget tethessünk jó és rossz között, hogy életünket magásra emelhessek a szenvedély sugalmazása, a hajlam véletlene vagy a divat muló pillanata fölé.

... Judea minden városából áldozati ajándékokkal vonultak fel a zarándokok Jeruzsálembe, a szent városba... Egyszer utra kelt egy szegény pázstorember is, akinek báránykáját duvadak ragadták el és ezért nem volt semmije sem, amit elvihetett volna az Ur elé áldozatra. Pedig úgy szeretett volna az oltár elé állni, hogy hódolhasson a Legszenetebb előtt és bemutatthassa neki szíve áldozatát... Ment ment a zarándokok között hegyen át, völgyön át, üres kézzel, de szíve telve volt sóvárgással, az áldozás akaratával, — lelke szent vágyakozással és forró hittel. Egyszer csak tépelődése meg szemlélődése közben két követ pillantott meg a napfényben szikrázó hegyek ormán. Minthogy más ajándékot nem látott — gondolta — a követeket viszem el. — Bejött a szent városba és bemutatott a Legszenetebbnél oltárán.

Boldog mámorában letakarlotta, megfaragta és lecsiszolta a követeket. Sugárzó jeleket véselt rájuk, olyanokat, hogy azok fényükkel versenyre keltek a napsugárral és északa elűzték a sötétséget. Nagyon meg volt elégedve munkájával a szegény ember, de tehetetlenül omlott a földre, amikor a két követ felémelte és érezte, hogy nagyon súlyosak, egyedül nem tudja őket elvinni a városba. Megszólította az arra haladó zarándokokat, kérte őket, segítsék ajándékát elvinni Jeruzsálembe: voltak akik ki-nevették, mások kicsufolták, többen szidalmazták, sokan gyűlölettel fordultak el tőle s ezzel megsebeztek lelkét. Ekkor sem tartotta oda a várlát, hogy segítsen neki. Ott állott egyedül kétségbeesve és gyötörödvé nézett az utra, amely még előtte volt, meg az ajándékra, amely nélkül nem akart tovább menni... Ekkor két erős férfiú jött feléje, ők meghallgatták kérését, segítettek neki és velük hamarosan eljutott Jeruzsálembe, Isten oltárához. Ott semitől elváltak tőle, többel nem találkozott velük: emberek voltak-e vagy talán angyalok, sosem tudta meg, de boldog volt, mert szent vágya teljesült...

Szináj óta viszi a két követet Izrael. Történelmi útján többször lerokkadt, mert urrá lett a népek lelkén mindaz, ami ellentétes a Tízparancsolat szellemével... Izrael egyedül nem viheti a két követet a szent város felé, ámde, ha népek, emberek mind melléje álltok és együtt viziték az Ur oltára elé, szent ajándék lesz Isten számára. Ha nem hallgatok rá, megcsufoljátok vagy haraggal elfordultok tőle, akkor megsebezitek a lelkét: Isten ajándéka soha nem ér el a szent városba — de ha oda látok vállatokat és együtt emeltek a követeket, akkor könnyű lesz az, s hamarosan elértek oda véle. Így igaz emberek vagytok, Izrael városa teljesül s ti is boldogok lesztek, mind, mind...

Agynemű, pizsama, pongyola, kűntös, fürdőruha

INGKLINIKÁTÓL

Hivatkozásra 10% engedm. Szentkirályi-utca 2. (Rákóczi-utnáll)

Nyilatkozat

A Magyar Cionista Szövetség elnöksége és Központi Szekelbizottsága ezúton is közli Magyarországi zsidóságával, hogy szekel csak a Cionista Világszervezet kongresszusi határozata értelmében kerül forgalomba Magyarországon minden évben, mint a magyarországi Cionista Szövetség pártoló-tagjainak tagsági díja.

Egy szervezet részéről a szekelhez hasonló összegű tagdíjgyűjtés van folyamatban, amely a szekelvásárlókat könnyen megtevesztheti és azt a hilet kelti,

hogy ezen tagsági díj megváltásával szekelt váltott meg. Ezért szükségesnek tartjuk a fentiekre figyelmeztetni a szekelvásárlókat és aláhuzottan hangsúlyozni, hogy érvényes szekel csak a Cionista Világszervezet bocsájtott ki. Minden más, akár formában, akár árban hasonló, sekelszerű nyomtatvány teljesen értéktelen és érvénytelen és semmi köze nincsen a most Magyarországon folyamatban lévő szekelakcióhoz.

Magyar Cionista Szövetség

Ezer új részjegyzést júniusban!

Két levélrészletet közlök azokból, amelyeket az „Önállásító Hitelesítővel” igazgatóságához írtak.

Az egyiknek írója özv. Deutsz Pálné, budapesti lakos (Akácsa-u. 62. I. 24.).

Részkelős betűkkel megírt levél, tele sok szomorúsággal, amelyben a többi között ezeket olvasom:

„Indítványozom, hogy, akik a Jöintől megkapják a 150 forintos segélyt csak 140 forintot kapjanak és minden hónapban vonjanak le 10 forintot az „Önállásító Hitelesítővel” javára. Ilyen módon még én is, a nyomorék, magáramaradt özvegyasszony, akinek két fia a munkaszolgálatban eltűnt, tudnék a zsidóközösséghez hozzájárulni.”

A másik levelet Berger Izidor az egyik budapesti cég kis-fizetési alkalmazottja írta az igazgatósághoz, amikor részjegyet jegyzett. Ebből a meleg írásból közlöm az alanti sorokat:

„Megemlítem azt is, hogy hogyan jutottam arra a gondolatra és még inkább kivételre, hogy én is ebből az ideális akcióban részt vegyek. Én, mint szorgalmas olvasója az Uj Élet-nek, mióta a lap erről írni kezdett, minden alkalommal sóvárogva gondoltam arra, hogy milyen fontos érzés volna a részemre (még az én nagy gyászom közepette is), ha én is részt vehetnék ebben, de persze, mint ahogy foglalkozásomból is kitűnik, természetesen erre gondolni sem mertem. (Különösen, mert azt hittem, hogy ezt csak egy összegben lehet.) Erre megtörtént a csoda. Főnökségem kiküldött vidékre két hétre, úgy, hogy ebből a reményen felül keresetből már kielégíthettem vágyamat. Örülök, hogy ez lehetővé vált és szívemből kívánom, hogy az akció teljes sikerrel járjon és áldás fakadjon belőle.”

De nemcsak írásban, hanem szóban is ilyen meleg és megható az „Önállásító Hitelesítő”

velkezel” részjegyzési akciójának hatása.

Az intézmény igazgatósága, melynek tagjai fáradhatatlanul végzik áldozatos munkájukat — kiadta az új jelszót:

„1000 új részjegyet június hóban.”

Az iparosok, a kereskedők szakmájuk szerinti összefogásában tömörülve vállalják a jegyzéseket; a katonák, orvosok, ügyvédek, tisztviselők, stb., egyénileg jegyeznek. Ország-szerint halad a jegyzés és nem kétséges, hogy ez a jelszó, amely mögött az új magyar zsidó élet épül fel, valóra válik.

(-j-)

„Mózes”

A Pesti Izr. Hittközség Öneg Sabbat rendezéseinek keretében szombaton délután Nagel Marcel „Mózes” című előadása volt a misoron. Mivel Nagel Marcel megbetegedett, előadását Gervai Sándor olvasta fel. Nagel Marcel előadása polémia volt Freudnak Mózes származásáról szóló elméletével. Először Freud álláspontját ismerte, aki inkább fogadta el kritika nélkül az elfoglalt német bibliakritikusok véleményét és erősen vitatható állításait, mint a Bibliának világos és félreérthetetlen szavait. Nagel Marcel a hívő zsidó rájogásával és lelkesedésével vállalt Mózes mellett. Freuddal szemben Achad Haamnak adott igazat, aki Mózes nagyságát, történelmi jelentőségét, az emberiség fejlődésében játszott döntő fontosságú szerepét nem abban látta, hogy Mózes a meg lehetőségen nehezen megállapítható egyiptomi uralkodó házában látta meg a napvilágot, vagy pedig egy elhagyott zsidó proletárnak a kunyhójában, hanem attól, hogy milyen törvényeket adott, milyen eszméket hirdetett és valósított meg népén keresztül. Nagel Marcel tanulmányának elhangzása után Kervai László héber dalokat énekelt kiforrott művészettel, amelyeket a közönség nagy leltséssel fogadott. A bevezető és zárószavakat dr. Löwinger Sándor Rabbiképző Intézet vezetője mondta.

A rejtélyes Reichmann tábornok

Eichmann SS-vezérrel, a zsidóügyi nácidiktátorral azonos

Az arabok oldalán harcol Palesztinában a magyar zsidók fődeportálójá

Az egész világsajtót bejárta a hír, amelyet a nagy külföldi rádióállomások is továbbadtak, hogy az arab hadsereg új generálist kapott Reichmann SS-tábornok személyében és az arabok nagy reményeket fűznek az új hadvezérhez, aki a náciizmus idején jelentős szerepet játszott a keleti zsidóság kiirtása terén.

A hír nyomán azt is megírták a világújságok és több rádió-kommentátor is célzott arra, hogy Reichmann generális — kairói személyleírások szerint — valószínűleg Eichmann SS-vezérrel, a náci zsidóügyi diktátorával azonos. Eichmann a Hitlerizmus bukása után teljesen eltűnt. Az a verzió járta, hogy a héberül és arabul egyaránt jól tudó főhőhöz és deportáló alighanem Palesztinába szökött és ott zsidóként, vagy arabként él. Ezek a híresztelések, ha Reichmann, valóban Eichmann-nal azonos, megfelelőnek a valóságnak és Eichmann csakugyan valahol Palesztinában várt arra az alkalmas pillanatra, hogy most már Európán kívül folytathassa a harcot a zsidók ellen.

Horogkeresztes zászlók Palesztinában

Eichmann a Tel-Aviv közelében lévő német kolóniák egyikén, Saronában töltötte gyermekkorát. Ugy tudják, hogy zsidó iskolába járt és remekül beszélt héberül. Később megismert jiddisül is. A Gestapo foglyai ámulva nézték az őket váratlanul héberül, vagy jiddisül megszólító német tisztviselőt.

Eichmann, aki sokáig az SS kisebb tisztviselője volt, 1936 tavaszán azt a feladatot kapta, hogy töltesse meg horogkeresztes zászlommal a palesztinai német telepeket, ugyanakkor pedig kerületes összeköttelést az ottani német kolonisták és arab terroristák között.

Eichmann akkori küldetése teljes sikerrel járt. A látogatás idején a palesztinai német telepszámból ki a

horogkeresztes lobogókat. Sikeresen megteremtette a horogkeresztes párt és a jeruzsálemi főmufti együttműködését is. Később Eichmann volt az, aki összehozta a jeruzsálemi főmuftit Hitlerrel és lehetővé tette, hogy a főmufti előadja a „Führer“-nek a haláltáborok felállítására vonatkozó terveket.

A zsidó ügyek világbiztosza

Hitler felügyelt Eichmann palesztinai szereplésére. 1937-ben kinevezte a Gestapo zsidóügyi osztályának vezetőjévé. Eichmann akkor is, később is a szóbeli intézkedés rendszerét alkalmazta. Egyetlen írásbeli utasítása nem található. Sohasem írt alá letartóztatási parancsokat, rablási, vagy lakásciklozasi rendelkezéseket.

Az osztrák Anschluss-t követően külön repülőgépen küldték a Gestapo zsidóügyi osztályának főnökét Bécsbe. Eichmann a Rothschild-palotában rendezte be a Gestapo főhadiszállását, de onnan sokszor „titokban“ elment, hogy személyesen is résztvegyen zsidók bántalmazásában és kirakatok beverésében. 1938 november 10-én autón rohamt egyik zsinagógától a másikig, hogy sajátkezűleg gyűjtsa fel a bécsi zsidó templomokat.

1938 végén visszavezényelték Berlinbe, hogy megszervezze a Zsidó Ügyek Világbiztosságát. Az akkor 27 esztendőes Eichmann egyetlen rögeszme fűtötte: minden európai zsidó kiirtása.

Eichmann szerepet játszott Varsóban, Oslóban, Párisban, Belgrádban, Vichyben és Budapesten is. A németek 1944-es bevonulása előtt két nappal Linzben konferenciát tartott az

SS vezetőivel a magyarországi zsidókérdés „megoldásáról”. Budapestre két „hadsegédével”, Wistliczent-vel és Krumej-vel érkezett. Ez a hármas „lárság” együtt bonyolította le magyar zsidók nagyrésznének deportálását.

A Harmadik Birodalom összeomlása előtt minden még Európában található és a németek kezéig jutó zsidó ki akart végeztetni. De erre már nem volt ideje.

1944 áprilisában megjelent Theresienstadt-ban az ugynevezett „mintá-geltő”-ban. Rendkívül csodálkozott, amikor meglátta ott az aggasztóan Baeck-et, a világhírű berlini főrabbit. Azt hitte, hogy a nagy tudóst már rég meggyilkolták. Kiderült azonban, hogy

egy másik Baeck-et, aki ugyan csak rabbi volt, küldtek Theresienstadt-ból Auschwitzba. Eichmann cinikusan megjegyezte:

— Ugy olvastam, hogy Baeck már nincs itt. Állandóan figyelemmel kísérem a névsorokat. Kedvenc olvasmányom a zsidó halállistája.

„Ötmillió zsidót megölettem”

Az összeomlás előestéjén, Wistliczent vallomása szerint, Eichmann kijelentette:

— Környű szívvel szállok sírba, mert tudom, hogy ötmillió zsidót megölettem.

Akkor még maga sem gondolt arra, hogy esetleg meg tud szökni és később Palesztinában újból résztvehet a zsidóellenes küzdelemben.

Ha Reichmann generális valóban Eichmann SS-vezérrel, a náci zsidóügyi diktátorával azonos, akkor újabb fantasztikus elemekkel gyarapodott Eichmann különös utja. Életregénye dicsőségére vált volna Edgar Wallace fantáziájának is.

*

A Magyar Távirati Iroda legújabb jelentése szerint a rejtélyes Reichmann tábornok valóban Eichmann SS-vezérrel azonos.

A deportáltakat felveszi a Hadigondozottak Szövetsége

A Magyar Hadigondozottak Szövetsége az elmúlt napokban a népjóléti- és a belügyminiszter intézkedésére megszabadult régi, reakciós vezetőitől. Újjászervezték a Szövetséget, amelynek programját sajtófogadás ismertették.

— Az új célkitűzések közé tartozik az is, — válaszolta kérdésünkre Sebes Árpád, a Hadigondozottak Szövetségének egyik vezetője — hogy a Magyar Hadigondozottak Szövetsége a megrokkant volt deportáltakat is egyenlőjüleg tagként felveszi, s mindabban a segítségben részesíti őket, amit többi tagjainak ad. A demokratikus meggyőződésű új vezetés a biztosítéka annak, hogy a Szövetség ezentúl nem lesz az antiszemita és reakciós provokációk fészke.

A Hadigondozottak Szövetségének ezt a demokrácia szellemében fogant határozatát örömmel és melegevéssel vesszük

tudomásul. A deportálásban megrokkant zsidó nőkre és férfiakra rendkívül sérelmes és hátrányos volt úgy elvi, mint gyakorlati szempontból, hogy eddig nem tekintették őket a többi rokkantakkal együttartozónak. A deportáltaknak ez az elszigetelése káros maradványa volt annak a fasiszta érzelmelek, amely a zsidóságot mindig corpus separatumnak akarta látni a társadalomban. Teljesen indokolt az, hogy a deportálásban megrokkantakat a háboruban megsérültekkel egy táborba veszik, hiszen mind a két csoport — a haláltáborokból visszatért zsidók különösen — egyaránt a fasiszmus áldozata.

3470 HÁBORUS BUNÓS ügyében itélkeztek mindeddig a második világháború szövetségesinek katonai bíróságai.

A 3470 ügyben 900 halálos ítéletet hoztak.

A legtöbb halálos ítélet „emberiesség-ellenes” bűncselekmények miatt keletkezett. Ez a bűncselekmény foglalja magában a zsidók tömeges meggyilkolását is.

BALLON átlátszó, eső-, vihar- és lódenkabát
Márton és Szász V., Gróf Teleki Pál-utca 3.

Glosszák a hétről

„CSAK KISEBB BÜNÖS-NEK” minősítette a náciutalantási feljebbviteli bíróság Werner Krauss-t, az ismert német filmszínészt, akinek az a bűne, hogy leikésen propagálta a náciizmust, elősegítette a förtelmes *Jud Süß*-film megalkotását és szerepet vállalt ebben a filmben, amely a hírhedt Stürmer-nél is szörnyűbb antiszemita izgatást végzett.

Mindössze 5000 márká pénz-büntetést tartozik fizetni Werner Krauss, mert a náciutalantási feljebbviteli bíróság, úgy lát, azik megfedekezett arról, hogy hány millió embert fertőzött meg a *Jud Süß*-film, amelyet nemcsak Németországban, hanem a csatlós-államokban is bemutatnak.

A *Jud Süß*-hez Németországban kivézenyellék az összes iskolásgyermekeket. Magyarországon pedig — bizonyára még sokan emlékeznek — zárt adakulokban vitték el a filmelőadásokra a fasiztaszelleme honvédség tagjait.

De a német náciutalantási feljebbviteli bíróság tagjainak a *Jud Süß*-eset nem jelent többet, mint „kisebb bűnt”. Lehet, hogy ezek a bírák nagyobb bűnösök?

★

RÉGI ISMERŐS jelent meg Bajorország porondján. A világsajtóban olvassuk, hogy újból pártot toboroz Mathilde Ludendorff, aki megint nyíltan izgalhat a zsidók ellen.

Mathilde Ludendorff költöztetése meg annakidején a természetesen amugysem tulsiagosan tisztalejű férjét és Mathilde Ludendorff adta ki Németországban — még a Stürmer megjelenése előtt — az első antiszemita folyóiratot. Ez a lap mellékesen az új német vallás hirdetője és Hitler „isten” jellegének dicsőítője is volt.

Mathilde Ludendorff most már elérkezettnek látta az időt, hogy újból porondra lépjen. Ugyilátszik, jól ítélte meg a helyzetet, mert valóban szerepelhet, agítálhat, izgalhat. Németország nyugati zónájában szabadon „virulhat” mindenki, aki valaha megbízható náci volt...

★

FOLYTATÓDNAK NÉMET-ORSZÁGBAN a náci-garázdálkodások a zsidó temetőkben. Mult bétén a vesztfáliai Warburg zsidó temetőjéi dúlták fel „ismeretlen” teltscek.

A megszálló katonai hatóságok kötelezték a városi tanácsot a temető rendbehozatalára.

★

„WALDSEE” Ugy-e, sokan emlékeznek még erre a „névre”? „Waldsee” jelzéssel érkeztek 1944 tavaszán azok a sablonos levelezőlapok, amelyekben a deportált magyar zsidók „értésíthették” hozzátartozóikat, hogy: „Jól vagyok” — „Egészséges vagyok” — „Nincs semmi bajom”.

Ma már tudjuk, hogy ezeknek a parancsra írott és kényszerből elküldött levelezőlapoknak az írói nem voltak jól, nem voltak egészségesek és nagy bajba kerültek, mert a szépen „Waldsee” nem valami üde tavat, erdei nyaralóhelyet és békés lábot jelentett.

Waldsee = Auschwitz.

Akik „Waldsee”-ből küldtek értesítést, azok Auschwitzban voltak és nagy többségükben csakhamar gázkamrába kerültek.

A „Waldsee”-téma úgy jut eszünkbe, hogy a svájci *National-Zeitung*-ben finom lárcát olvasunk az igazi Waldseeről, amely valahol a svájci-osztrák határon van és amelynek lakói talán nem is tudják, hogy a hitleri brigantik hogy meggyalázták névrablásukkal szép vidéküket.

A svájci-osztrák Waldsee — földrajzi megjelölés. A másik „Waldsee” — a hitleri „Waldsee” — egy gonosz korszak történelmi hamisítványa.

★

A **NEMZETKÖZI VÖRÖSKERESZT** alapítójának, Henri Dunant-nak százhuszadik születési évfordulóját ünnepli az egész kultúrvilág. A Magyar Vöröskereszt is emlékünnepe rendezett a Zeneakadémián.

A Henri Dunant emlékeztetőre rendezett ünnepségek alkalmából elevenítsük fel, hogy ez a nagy humanista a cionista mozgalom halhatatlan keresztény pártfogói közé tartozott és valósággal rajongott Herzi Tivadarért.

A zürichi *Israelitisches Wochenblatt* írja, hogy az első cionista kongresszus alkalmából Henri Dunant a következő levelet írt a világ zsidóságának egybegyűlt vezetőihez:

„Boldog vagyok, hogy segíthetem és minden erőmmel morális támogatásban részesíthetem a cionista kongresszust. Hangosan mondhatom, hogy hosszú évek óta, ötven év óta

várok a cionista kongresszusra. Oh! Egész szívemmel azoknál a férfiaknál vagyok, akik Nézelben összejöttek.”

Henri Dunant — mint N. Welder „A cionista gondolat győzelme” című könyvében olvasható — kevéssel az első cionista kongresszus után levelet írt egy cionistának és ebben a következő mondatokat találjuk:

„Olaszország és Görögország feltámadtak, miért nem történik ugyanez Palesztínával? ... Lehet, hogy holnap még nem következik be ugyanez az esemény Palesztínával kapcsolatban is, de Önök kétségtelenül megélik, ha én már nem leszek.”

Dr. David Farbstein, aki Henri Dunant baráti köréhez tartozott, egész sorát őrzi azoknak a leveleknek, amelyekben a Nemzetközi Vöröskereszt megalapítója a cionizmus iránti élték érdeklődésének és forró rokonszenvének adott kifejezést.

Az sem érdektelen, hogy Henri Dunant, a halhatatlan keresztény humanista, igyekezett meggyőzni a cionista gondolat számára a zsidó Adolphe Crémieux-t, az *Alliance Israélite Universelle* alapítóját. Henri Dunant egyébként 1863-tól kezdve tagja volt az *Alliance Israélite Universelle*-nek és — mint a világszervezet pénztári feljegyzései tanúsítják — pontosan fizette a tagdíját.

★

SÜLYÖS KIFOGÁSOK merültek fel a nemzetközi zsidó szervezetek részéről az angolai menekült gyermek-akcióval kapcsolatban. Olyan hírek terjedtek el, hogy sok zsidó gyermeket megkerestettek. A nemzetközi zsidó szervezetek közlik, hogy a zsidó gyermekeket csak zsidó családoknál helyezték el.

A vizsgálat megállapította, hogy valóban történtek tulkapások. 129 zsidó gyermeket csakugyan megkerestettek az új nevelőszülők és mindössze 36 esetben szereztek meg ehhez a szülők engedélyét.

A németországi koncentrációs láborokból megmenekült és Angliába vitt 400 zsidó gyerek egyike sem került a tulkapási esetek szenvedő alanyai közé.

Ez a 400 gyerek, aki zsidóként élte túl a hitleri korszakot, a legszörnyűbb szenvedéseket jelentő táborokban, egytől-egyig zsidó maradt és a zsidóság há jaiaként akar résztvenni egy új világ megteremtésében.

Ujjászervezik az Omiké-t

Az Omike legutóbbi taggyűlést tartott, melynek részvevői megülhötték a Pesti Izr. Hiltközség dísztermét.

A gyűlést dr. Bacher-Bodrogh Pál ügyvezető elnök nyitotta meg. Visszapillantott az Omike közel 40 éves múltjára. Megemlékezett az Omikéék az üdöztetés idején a Goldmark-teremben létesített színházról és annak alapítójáról néhai Ribáry Gézáról, valamint vezetőjéről, az ugyancsak elhunyt Bánóczy Lászlóról. Ismertetette az egyesületnek a nyilvános által förtelt kirablását és szomorúan állapította meg, hogy *ugyszólaan az egész vezetőség a fasizta terror áldozata lett.* Beszámolóját azzal fejezte be, hogy az Omikének multjához méltó módon kell folytatnia munkáját, helyre kell állatania az elpusztított diákközhont, sőt azt kollégiummá kell kiépítenie, amelyben ifjúságunknak a főiskolákon szerzett tudását hivallott mesterek zsidó irányban fejlesztő tovább.

Hermann Lipót utal az Omike régi festőiskolájára, mely Fényes Adolf vezetés alatt működött és állatában arra a nagy kulturmunkára, melyet az egyesület mindig a kor szükségleteihez alkalmazkodva végzett. Szerinte a zsidó kultúra érdekében az Omikét tovább kell fejleszteni.

Dr. Rosenák Miksa visszamemlékezett az Omike alapítására, amelyben annak idején Szabolcsi Máksával, Hevesi Simonnal, Weiller Ernővel vett részt.

Lénárd Béla az Omike felzabados utáni művészmető és kulturális munkájáról beszélt.

Domonkos Miksa a Pesti Izr. Hiltközség ügyvezetője szerint Hiltközség van arra, hogy az Omikéban szélesebb zsidó rétegek vegyenek részt. Amint a művészek tehetségükkel támogatják az Egyesületet, úgy az ország zsidóságának fillérjeivel kell hozzájárulnia annak fenntartásához. A Pesti Izr. Hiltközség részt akar venni az Omike munkájában és az Egyesületet más módon is támogatni óhajtja. A nagytradíciójú Goldmark-termet, az emlékeztető Omike-előadások színhelyét, amely teljesen elpusztult, most újjáépítette és az rövidesen ismét rendelkezésre fog állni.

Dr. Bacher-Bodrogh Pál hála köszönetet mondott Domonkos Miksa ügyvezetőnek a Hiltközség nevében felajánlott segítő készségeért.

MATEINE Király-u. 16
CIAOZO Tel. 227-420

GYERMEKNEVELŐNÖT, azokhészpeltel, 3 1/2 éves kistiam mellé azozom: felvesszek. Jelentkezés d. 2. Nürnberg-u. 59. II. 3

Hirek Jisraeľről, a Zsidó Államról

Miért maradt el a fegyverszünet? Sötét játék a szinfalak mögött

Múlt heti hírmagyarázatunk lapzárta után érkezett jelentésben közöltük, hogy mind Izrael, mind az arab államok elfogadják az UNO négyhetes fegyverszüneti felhívását. Másnapra azonban kiderült, hogy — bár a Hagana fegyverei néhány óráig halgtattak, — Palesztinában nincs béke, nem lehet béke, mert az angolok nem akarnak békét. Cadogan és az arab feudális udvarok angol követelnek tanácsára az arabok lázszökegősen hozzájárultak a fegyverszünethez, hogy ezzel időt nyerjenek és a Biztonsági Tanácsnak a szent helyek veszélyeztetettsége miatt keletkezett pillanatnyi arab-ellenes hangulatot levezessék. A Biztonsági Tanácsban pontosan a következő történt:

A fegyverszünet mindenki által várt időpontját követő napon az arab államok képviselői bejelentették, hogy az UNO felhívásában megjelölt időpontot nem a fegyverszünet időpontjának tekintik, hanem csupán a választás határidejének. A fegyverszünet lényeges életbékéltetés csupán akkor történhetik meg, ha bizonyos feltételeket előzetesen tisztáztak. A Zsidó Állam képviselője, Eban őrnagy,

csupán azt a feltételt szabta, hogy az UNO határozatának megfelelően a négy hét alatt is folytatódjék a bevándorlás, Jeruzsálem ellátása legyen biztosítva és az arabok ne használhassák az angolok által korábban leszállított hadianyagot. Az arabok ezzel szemben „csupán” a felosztási terv teljes elejét és a bevándorlás felfüggesztését jelelték meg feltételül. Az álszent Biztonsági Tanács erre úgy határozott, hogy a küzdő felek egyaránt feltétel nélkül elfogadják a fegyverszüneti felhívást, s csak annak értelmezésében mutatkoznak ellentétek, ezért megbízták Bernadotte-ot, az UNO békéltetőjét, hogy az értelmezés körüli különbségeket oszlassa el. Jellemző a Biztonsági Tanács erőltetésére és mulasztására, hogy amikor néhány nap múlva a békéltető konkrét megfogalmazást kért az UNO fegyverszüneti felhívásának értelmezéséről, a többség ezt megtagadta és ismét csak Bernadotte-ra bízta a döntést. Ilyen körülmények között természetesen, hogy

zében való részvétel. Ez azonban nagyon hamar nyilván

a zsidó kormány a biztonságot nem adó Biztonsági Tanács helyett a békeszerető államok támogatását keresi

A helyzet ugyanis az, hogy Izrael Palesztinában nemcsak az angol irányítás, nemcsak az angol repülőgépek és hadianyag, ellen küzd, hanem ténylegesen. Öfelsége kormányának hadserege ellen is. Izrael külügyminiszteriuma hivatalosan közli, hogy Bevin valóban kijelentésével szemben a transzjordániai Arab Légiónak 225 olyan brit tiszt szolgál, akiknek részvétele nélkül a Légiónak csapatait nem lehetne megvalósítani. Ezzel szemben Izrael egyedül áll a harcban. Így nem meglepő, hogy eddig még meg nem erősített hi-

valóvá lett és ezért az említett hétfői Biztonsági Tanács ülésén a Szovjetunió képviselője tiltakozott Bernadotte önkényes eljárása ellen és egyben bejelentette: a Szovjetunió hajlandó résztvenni a palesztinai fegyverszüneti katonai ellenőrzésben. Minthogy az UNO nem alkalmas arra, hogy megcáfolja az angol beavatkozást a palesztinai ügyekben, érthető, ha

rek szerint Izrael kormánya kölcsönös barátsági és megemlékezői szerződés felajánlásáról tárgyal a Szovjetunió, Lengyelország és Csehszlovákia felé. Ez a lépés mindenesetre annak bizonyítéka lenne, hogy a Jisru és az ideiglenes kormánya a helyzet világos mérlegelése után egyirányú politikát követ: a többszörös amerikai pártfogolás, az angol árulás és az UNO tehetetlensége következtében a külföldi orientációjában az ország népe világnézetének megfelelően a szociálista hatalmak támogatását keresi.

Megalakult Izrael Védelmi Hadserege A kezdeményezés mindenütt a zsidó csapatok kezében van

Az ideiglenes zsidó kormány miniszterelnöke, Ben Gurion, alkotta azt a törvényt, amely minden zsidó harcoló erőt Izrael Védelmi Hadseregében egyesít. Az új hadsereg szárazföldi, tengeri és légi haderőből áll. Nemzeti szükség idején a katonai szolgálat mindekre kötelező, s a kormány alapítja meg, mely korosztályok hívandók be. A katonák esküt tesznek az államra és a törvényes szervek rendelkezéseinek betartására. A Védelmi Hadseregben kívül minden más katonai alakulatot törvénytelennek nyilvánít az új rendelet. Az Irgun és a Stern-csoport teljesen beolvadt az új hadseregbe.

Az elmúlt hetet a zsidó hadsereg támadó kezdeményezései jellemezték. Súlyos és Izrael számára eredményes harcok folytak északon, középen és dé-

ben. A zsidó csapatok jelentékeny sikereket értek el az egyiptomlak ellen. Nagy páncélos erőket kerítettek be és általában megállították az ellenség előnyomulását. Az egyiptomi haderő — bár eddig még seholsem lépte át Izrael határát, mert csak a Negev arab részein levő zsidó kolóniákat támadott meg — nem leküszírelhető veszélyforrás. Négyezer főből áll, nehéz tüzérséggel, légelhárító ütegekkel. Minthogy a közvetlen összeköttetések során eddig még mindig alulmaradtak, az egyiptomiak általában kerülik a találkázást a gyorsan mozgó zsidó alakulatokkal. Inkább nehéz tüzérségükre támaszkodva hajtják végre katonai akcióikat. A Védelmi Hadsereg Asdot és Négba között ment át támadásba és érte el sikereit.

csak zsidó részről mutatkozik hajlandóság a fegyverszünet megkötésére

A Zsidó Állam képviselője Trygve Lin nek az UNO főtitkárának jelentette, hogy Izrael kormánya a béke érdekében és az UNO felosztási szellemében hajlandó minden segítséget megadni Bernadotte-nak. Az UNO békéltetőjével ezirányban június 3-án szerződés jött létre. A szerződés szerint az ideiglenes zsidó kormány kötelezi magát arra, hogy a békéltetőnek, illetőleg megbízottjának, az ellenőrző testületnek minden lehetőséget megad arra, hogy a négyhetes fegyverszünet alatt a zsidó lakosságba befutó hajókat ellenőrizze. A zsidó kormány kötelezi magát arra, hogy fegyveresen érkező egyéneket vagy csoportokat nem enged be az országba. A katonakorú embereket a békéltető ellenőrzése alatt álló táborokba gyűjti, annak biztosítására, hogy ezek a fegyverszünet tartama alatt nem mozogjanak és nem képezik ki.

A jelentékeny engedékenységet mutató szerződés azonban eredménytelen maradt, mert Bernadotte-nak nem sikerült az arabokat meggyőzni arról, hogy az UNO felosztásának ez az eredeti értelmezése, mert így módon elérhető, hogy a fegyverszünet egyik fél számára sem jelent előnyöket. A palesztinai állásra áhítozó Abdullah,

valamint Szudán megnyerésére számító egyiptomi kormány azonban jelenleg inkább hallgat az angol irányításra, mint az UNO szószólójára. Fennáll még az az érzés, hogy a háború állandósításával Palesztinában kifárasztva, kiűzve a közelkeleti érdekelt feleket, mert így módon később könnyebben fogadják majd el az anglo-amerikai békét. A hétfői este összeülő Biztonsági Tanács tárgyalásán, amely a fél évtől tartott, az elnök bejelentette, hogy a békéltetőtől még nem érkezett eredményes jelentés. Az a kérdés, hogy szerdánig halasszanak-e el mindenféle határozatot, mert addig reméli, hogy tényleges választ tud kapni az araboktól, akarnak-e valóban fegyverszünetet vagy sem? A szinfalak mögött sötét játék bűvölik meg a fegyverszünetet ellenőrző katonai bizottság meghívása körül is. Anélkül, hogy a Biztonsági Tanács ezirányban intézkedett volna, Bernadotte — nyilván az angol-amerikai kormánytényezők tudtával — Svédországot és Belgiumot kérte fel a katonai ellenőrzésben való részvételre. Ezek az államok előben hozzájárultak a felhívás teljesítéséhez. A cél valószínűleg az, hogy a nagyhatalmak távollétával elsősorban a Szovjetunió számára legyen lehetetlen a katonai ellenő-

A zsidók elfoglalták arab-Palesztina fővárosát

Szafad és Tibériás között Jenin, arab-Palesztina fővárosának elfoglalása jelent a hét legdöntőbb zsidó győzelmét. A harc napokig tartott és sok veszteséggel járt. A napisajtó arab forrásból származó és Reuter-továbbította jelentéseit a zsidó veszteségekről a Kol Jisrael megcáfolta. Jenin elfoglalásából megszakadt az érintkezés az északon és középen harcoló arab haderők között.

A zsidó tengeri és légi haderő együttműködésének első megnyilatkozása volt az a győzelem, amelyet Izrael a támadó egyiptomi hajóhad ellen ért el. Négy hadihajótól két egység

támadta meg a Tel-Aviv melletti partokat, de zsidó hadihajók és repülők elűzték az egyiptomiakat, s elsüllyesztették az egyik torpedórombolót. Ezzel az akcióval kapcsolatos jelentés arról számol be, hogy a zsidó tengeri haderő 50 hajó fölött rendelkezik.

Óránként 250.000 forint a hadikiadás

Állandóan növekszik a légi-erő hatékonysága is, részben a második világháború befejezése után gyártott új típusú repülőgépek megkezdése, részben a már megszerzett harci gyakorlat miatt. A zsidó repülők Amman

mellett a brit haderők repülőterét is bombázták, mert az Arab Légiónak repülői azt szabadon használhatják légi támaszpontként. *Palcor-jelentés* szerint a külföldről megérkezett nehéz tüzérségi fegyverek harcbevetése magyarázza a Védelmi Hadsereg megélénkült mozgulatait és az utóbbi napok sikereit. Ezzel kapcsolatban meg kell említeni, hogy szinte hetenként jelennek meg új fegyverek, új találmányok a zsidó arcvonalon; ezek mind az izraelita kutatók és tudományos intézetek részvételét dicsérik a védelmi háborúban. A teljesség és általánosság vált háború azonban igen nagy teherterele az ideiglenes kormány első költségvetésének. Hivatalos jelentés szerint a háború — jelenlegi szakaszában — óránként 250 ezer forintba kerül.

A katonai helyzet objektív mérlegelése azt mutatja, hogy az arabok bár két oldalról közeledtek a zsidó állam szívéhez, Tel-Avivhoz, eddig semmilyen eredményt — a jeruzsálemi óváros elfoglalásán kívül — nem értek el. Az arab területen aránylag gyorsan átlutva, még a Zsidó Állam határai előtt kemény ellenállásba ütköztek, részben álló háborúra, részben visszaponnásra kényszerültek. Az arab államok villámháborúra számítottak, ezzel szemben hosszú ideig tartó ellenségeskedést kell vállalniuk.

Támadó védekezés

Az arab főhadiszálláson tudják, hogy az arab katonák nem alkalmasak hosszú hadviselésre. A hadihelyzet ennek következtében a zsidók számára állandóan javul, mert az arabok kivonulása óta a zsidó hadsereg szabadon fejtheti ki akcióit és fegyverutánpótlása is az elközbás veszélye nélkül biztosítva van. Ez magyarázza azt a tényt, hogy a zsidó haderő kedvező hadiállásokban helyezkedhetett el és megkezdte a támadó védekezés taktikáját. Ha az ideiglenes zsidó kormány, az egyre javuló hadihelyzet mellett is állandóan készen áll a fegyverszünet és a béke megkötésére — természetesen csak a vitális érdekek elismerése esetén — ez csak azzal magyarázható, hogy Izrael nem háborúra gyűjti össze a jisiv és a galut ifjuságát, hanem békére és építésre. Nem a hősi halált tekintik ideálnak, hanem a munkával kiérdemelt nyugodt életet. Haladó szellemű népek és kormányának nem lehet más célja, — és ebből a szemszögből kell megítélni a Jisraelből érkező békekezdeményezéseket.

Megalakult a zsidó női hadosztály

A Védelmi Hadsereg keretén belül megalakult a Chens, (Cháji Nasim — Női hadsereg) a tényleges katonai szolgálattal

teljesítő nők hadosztálya. Ennek eddig több ezer tagja van már és a szárazföldi, tengeri, valamint légi haderőbe kaplak beosztást. Nem ápolónőként működnek, mert teljes katonai

Az angolok megakadályozzák a ciprusi internáltak bevándorlását

Tel-Avivból érkező jelentés szerint az angol kormány értesítette a Jewish Agencyt, hogy a tervezett és még életbe nem lépett négyhetes fegyverszünetre való hivatkozással a ciprusi hatóságok nem fogják megengedni, hogy az ott internált 18—45 éves kora férfiak és nők Palesztinába hajózzanak. Az angol kormány e köz-

kiképzést kaplak, tökéletesen kezeli a gépfegyvert, a ügyesek a kézigránátvetésben. Tizen-nyolc és harmincöt év közötti nők lehetnek csak a Chens tagjai.

lésében álszentül a fegyverszüneti feltételekre hivatkozik, holott azok, mint ismeretes, lehetővé teszik katonakori emberek bevándorlását a fegyverszünet tartama alatt is. Az angol kormány arra hivatkozik, hogy tudomása szerint a ciprusi internáltak korábban katonai kiképzést kaplak már a németországi táborokban.

Egymillióra akarják emelni Palesztina lakosságának számát

Mose Sapira, a Zsidó Állam bevándorlásügyi minisztere Tel-Avivban nagy beszédet mondott. A többi között a következőket jelentette ki: „A zsidó Jisuv az első világháború előtt 50.000 lélekből állt. Ma több, mint 700.000 zsidó lakik már az Országban (Kén Jirbu).

Az a célunk, hogy rövid idő alatt ez a szám egymillióra emelkedjék. A jelenlegi körülmények között feladatunk, hogy a nagyarányú aliját sietesszük és mennél előbb megvalósítsuk. 15—20.000 embert akarunk havonta befogadni Izraelbe.”

A Zsidó Állam elnöke Amerikából Párizsba utazott

Beszámoltunk már arról, hogy Weizmann professzor államfőnek kijáró fogadtatásban részesítette a Fehér ház és Truman elnök. Az Egyesült Államok kormányköreivel való tárgyalása után Weizmann professzor feleségével együtt Jisrael felé utaztatásban Párizsba érkezett. Munkatársunktól érkezett sürgönyjelentés szerint Weizmann elnököt a Saint-Lazare pályaudvaron hatalmas tömeg fogadta. Az ünneplő közönséget a héber egyetem barátainak szervezte irányította.

Több ezer torokból hangzott fel a Hatikva a pályaudvaron, amikor Izrael Államának elnöke lassan leszállt különkocsijából. Fogadásán a hivatalos kormányzati szervek is képviseltették magukat és Szajna-megye prefektusa is beszédet mondott. Weizmann mintegy tíz napig marad Párizsban, ahol tárgyalásokat folytat a francia kormánnyal Franciaország és a Zsidó Állam kapcsolatainak kiépítése tárgyában.

Bernadotte felhívta a harcolókat: Péntek reggel 6 órára rendeljék el a fegyverszünetet

Kedden éjjelkor jelentik Lake Successból: Annak ellenére, hogy az UNO békéltetője, Sherlok külügyminiszterrel már szerződést írt alá, a fegyverszünet ideje alatt is továbbmenő bevándorlásról, az arab tagadó magatartás halála alatt Bernadotte az UNO négyhetes fegyverszüneti felhívásának új értelmezését szerkesztette meg. Ennek alapján felhívta a feleket, hogy szerdánig válaszoljanak: Haftandók-e az ellenségeskedést péntek reggel 6 órákor beszüntetni és fegyverszünetet elrendelni. Az iglenlő válasz csak feltétel nélküli lehet. Bernadotte új fegyverszüneti „értelmezésének” főbb pontjai a következők: A négy hét alatt tilos minden fegyver és fegyveres erő szállítása Palesztinába és az arab államokba, katonakori egyének bevándorlása a békéltető és megbízottainak ellenőrzése alatt áll. A békéltető határozza meg, hogy a katonakori bevándorlók száma nem olyan nagy-e, hogy az egyik fél számára kedvezően befolyásolhatná a hadihelyzetet. A katonakori bevándorlók külön helyezendők el és nem kaphatnak semminemű kiképzést. E feltételek betartásának ellenőrzésére a békéltető megbízottal mindenütt lehetőséget kapnak. A zsidók számára határozottan megromlott feltételek elfogadásáról szerdán reggel dönt az ideiglenes zsidó kormány. Az arab államok válaszát az egyiptomi miniszterelnök adja át Bernadotte-nak. A Biztonsági Tanács estőtől-től este foglalkozik a beérkezett válaszokkal. Jenin este után az ezen a területen harcoló arab haderők teljesen visszavonultak. (GELLERT)

A Zsidó Állam ünneplése

Ezen alkalmból az egri Ant. Orth, Izr. Anyahitközségben Schreiber Ede főrabbi emlékezett meg arról a nagyjelentőségű napról, amely fordulópontot jelent a kétezre év óta szélszórton élő zsidóság életében.

Paksi

A paksi zsidóság május 30-án ünnepelte a Zsidó Állam megalakulását. Revitz Jenő hitközségi elnök megnyitó szavai után Blau Jenő és Goldstein Eijjahu budapesti kiküldött, valamint Griesz Tibor és Fischer Béla méltatta az állam jelentőségét.

Kaposvár

Az új zsidó állam megalakulása alkalmával a kaposvári hitközség templomában május 21-én, pénteken esti istentisztelet keretében dr. Krausz Henrik főrabbi emlékezett meg arról a nagy történelmi jelentőségű eseményről, mely a zsidó hősök kései utódait hozzász és nehéz küzdelem után az új zsidó állam megalakításához vezette. A hitközség meghívására május 22-én dr. Dénes Béla tartott előadást az új zsidó államról. Megjelölte az új zsidó állam nagy célkitűzéseit és azt a nagy eszmét színtizist, amelyben az új zsidó államnak a szocializmus és kapitalizmus keretei között, a hadadás és fejlődés gyakorlati megvalósításán kell munkálkodnia. Beszék a világpolitikai helyzetről és azokról a muhiatlant feladatokról, amelyeket a világ zsidóságának, különösen a magyar zsidóságnak a lelki újjászületés és a szellemi megújulás terén kell kifejtenie. Dénes Béla fejtegetéseit dr. Löwi László kulturszakosztályi elnök köszönte meg, lelkes szavakkal figyelemzelve hallgatóit az új zsidó állam megalakulásával kapcsolatos anyagi és kulturális célkitűzések megoldására. Antl (Adon) hitközségi elnök ígérte meg, azon lesz, hogy hitközsége és annak tagjai minden erővel támogatassák az új zsidó állam megerősödését. A Nőegylet és WIZO rendezésében megtartott előadásért dr. Goitein Gabon hitközségi ügyész mondott a hallgatóság nevében hálás köszönetet.

Kisvárd

Nagygyűlés keretében ünnepelte Kisvárd zsidósága Izrael állam megvalósulását. Landau Ignác, a Cionista Szövetség helyi elnöke, dr. Morgenstern Benó nyiregyházai főrabbi, Slomo Löwi pesti kiküldött, Friedmann Bernát hitközségi elnök voltak a gyűlés szónokai. A petneházi „pluga” tagjai héber dalokat énekeltek. (GY. 2)

A Pesti Izraelita Hitközség új vezetőségének ünnepélyes templomi beiktatása

Fényes külsőségek között rendezték meg a dohányutcai templomban szombat délelőtti a Pesti Izr. Hitközség új vezetőségének beiktató ünnepségét. A feldíszített templomban sok százan jelentek meg. Az oltári emelvényen teljes számmal elfoglalták helyeiket a Pesti Izr. Hitközség elöljáróságának új tagjai, élükön Stöckler Lajos elnökkel, valamint Bisselches Mózes és dr. Fleischmann László elnökhelyettesekkel. Elsőzben jelentek meg díszhelyeiken, a karzatán, a hitközségi elöljáróságnak női tagjai. A templom középső hajójának első padjait a hitközség képviselőtestületének és választmányának tagjai töltötték meg.

Az orgona hangjai mellett kísérelte fel a dohányutcai templom elöljárósága a dusan felvirágozott elnöki üléshez Stöckler Lajost. Ezután kezdődött az istentisztelet, amelyen Liniczky Bernát főként szerepelt a teljes templomi énekharchoz közreműködésével. Az ünnepélyes frigysekre nyitást idején, amikor az új elöljáróság a Szentély elé vonult, Domonkos Miksa ügyvezető emelte ki a Törőt és átadta azt Stöckler Lajos elnöknek, akinek kezéből emelte magára a gyülekezet színe előtt Liniczky főként. A Tóra előtt áldást mondott az elnök is, majd az új képviselőtestület tagjait szölitették a Tórához.

A nyitott frigysekre nyitást előtt dr. Herskovits Fábán rabbi mondott héber és magyar nyelven imát, amelyben Isten áldását kérte Izrael államára és Magyarországra, a Pesti Izr. Hitközségre és összes intézményeire. Bensőséges érzéssel fohászkodott áldásért az új elnökségre, elöljáróságra és képviselőtestületre, áldást kért élükre, munkájukra, célkitűzéseikre, családjukra és otthonukra.

A főtemplom szószékéről iktatta ezután az új vezetőséget tisztségébe dr. Katona József rabbi.

— Örömteli ünnep a mai — mondta — a közel százötven éves pesti hitközség életében, amikor új vezetőséget iktatunk tisztségébe. Emlékezzünk arra, hogy milyen állomások voltak annak az utnak, amelyen az új vezetőség eljutott a szent szolgálatig.

— Az első állomásra úgy emlékezhethetünk, hogy az a helytállás próbája volt. Amikor a templom körül gettófalak emelkedtek, akkor bizonyultak millióknak a kötelességvállalásra hősies helytállásban azok a férfiak, akiket most élre állítottunk. Mint Jeremiás próféta a templom égő romjai között, nem a pusztulás kétségbeesésébe estek, hanem az életet, a jövőt látták meg.

— A mai nap öröme egysé-

ben fogant. A második állomáson az egység jelszavával indult el a küzdelem, két csoportból keletkezett az új vezetőség, de a kezek találkoztak és az összefogás egységében született meg a győzelem. Az ősi szent templomokban is a papok két irányból indultak el az áldozathoz, de az oltár előtt találkoztak és így köszöntötték egymást: „Sólaum — sálom, béke veletek, békesség velünk!”

— A harmadik állomás ama fogadalom, amely annak a férfiaknak ajkairól hangzott el, akik hitközségünk elnökéül választott. Nem az élőknek tett ő fogadalmat, hanem százezernyi mártírunknak. Mi tudjuk, hogy a fogadalom értékét a lélek becsé adja meg, ezért értékeljük

nagyra ezt a fogadalmat és bizunk annak teljesítésében. Az igaz lélekből fakadt fogadalmat mártírtelkek emlékezte viszi a megvalósuláshoz.

— Az ut következő állomásán pedig kiteljesedik mindaz, ami itt a bizalom és remény jegyében megszületett — és ez a program, amelyet az új vezetőség meghirdetett. Ennek a programnak értéke, tisztasága, jövőbe mutató hite a biztosítéka, záloga annak, hogy az új vezetőség elűzi a gyűlöletet, az ellenérzést, az önzést és kapzsiságot, a kishitűséget és féltékenységet, és a hit világosságában vezeti új virágzás felé a mi hitközségünket.

— Így, mint ennek a honnak polgárai, hűséggel és becsülettel

dolgozunk a demokrácia megerősítéséért, egyenlő jogokkal és kötelességekkel. Kezünkben lesz a kék-fehér lobogó, Izrael államának áldozatos szolgálatában. Szívünkre pártázzuk Dávid pajzsát, amely nem a szégyen és megszégyenítés, hanem az erő és bátorság jelvénye lesz rajtunk. Lelkünk elé tartjuk a kettős tízparancsolati táblát, Izrael vallásosságának és hagyományának szimbólumát. Mindig magasra emeljük a zsidó nép hétágu Menoráját a zsidó szellem és ideálok diadalára. Így áld meg minket, így áldja meg az előttünk járó új vezetőséget az örökkévaló Isten.

Ezután dr. Katona József a gyülekezet nevében megáldotta az új vezetőséget, majd a rabbik a frigysekre nyitást idején a templom közönségének ajkán felhangzott hálátelt lélekkel és reménykedő bizalommal a Halkiva.

Nagyjelentőségű határozatok

a lengyel zsidóság varsói értekezletén

Hárommillió halott és száz-ezer élő lengyelországi zsidót képviselt az az értekezlet, amelyet az elmúlt hónapban a lengyelországi zsidó szervezetek tartottak Varsóban. Képviselte magát az üléseken a lengyel kormány is, melynek részéről Władysław Wolski, a Visszaszerzett Területek államtitkára fel is szólalt.

Julian Lazebnik, a Központi Zsidó Bizottság főtitkára, ismertette a lengyel zsidóság gazdasági és kulturális eredményeit a felszabadulás óta. Tudvalévő, hogy közülük csak azok maradtak élben, akik a német megszállás előtt a Szovjetunióba, vagy a határon túlra menekültek, vagy pedig a lengyel hazafiakkal együtt bujdosnak a náciok előtt. A visszatért zsidóság szervezkedéséhez a lengyel államtól minden támogatást megkapott. Szabad fejlődést biztosítottak a zsidó szervezeteknek, tan- és kulturális intézményeknek. A zsidóság teljes egyenjogúságot élvez Lengyelországban minden téren és eredményesen harcolt az antiszemitizmus megmaradt erői ellen. Példa erre az a tény, hogy Sziléziában például a varsói gettó lázadásának emlékművére egybegyűlt összeg 25 százalékát nemzsidó dolgozók adták össze...

A fasizmus áldozatait kell támogatni

A nagy konferencia határozati javaslatában mindenekelőtt megállapítja, hogy a zsidóság nemzeti és fizikai létezésé most inkább, mint valaha, azokon az erőken múlik, amelyek szerte a világon a béke és a haladás szolgálatában állnak. Kö-

veteli a konferencia, hogy ne a támadó Németországot építsék újjá, hanem előbb a fasizmus áldozatait támogassák. Folytassák nagyobb szigorral a nácielleni és a németeket kényszerítsék arra, hogy teljes felelősséget vállaljanak az általuk okozott károkért.

Az értekezlet köszönetet mondott a lengyel kormányának a zsidóságnak adott segítségért és azokért a társadalmi, politikai, gazdasági és kulturális eredményekért, amelyek minden lengyel állampolgár érdekeit is szolgálják. Ezeket az eredményeket csak demokratikus kormányzat érthette el. A lengyel zsidóság határozatában állapodik az ellen, hogy az ország nyugati határait felülvizsgálják. Ez a militarizmus és a támadás szellemének újjáéledését eredményező és közvetlenül veszélyeztető nemcsak Lengyelország biztonságát és a békét, hanem a megmaradt zsidóság életét is...

A világbéke megőrzése és a demokrácia fejlesztése

A kulturális javaslatok keretében kitért az értekezlet a zsidó színházak épületeinek és színvonalának megújítására, a zsidó iskolákban jiddis nyelvű tankönyveket kövelelni, a „Dos Naje Leben” című hetilapot napilappá kívánják átalakítani. Határozatban mondták ki, hogy a Zsidó Világkongresszus révén egységesíteni kell az egész világ zsidóságának erejét a világbéke megőrzése és a demokrácia fejlesztése érdekében.

Lodzban megalkotották a Kulturszövetséget, melynek

máris majdnem 5000 tagja van és 36 szakra oszlik. A Szövetség 12 kulturális központtal, 36 kulturális klubbal rendelkezik és egyedül Sziléziában 20 színház-egyetest irányít. Tizenegy zsidó énekkar és öt zsidó zenekar működik Lengyelországban. Esti tanfolyamokat rendeznek és eddig 31 könyvtárat létesítettek. Külön szervezet támogatja a zsidó művészeket, akik közül a legismertebb név Nathan Rappaport, a varsói gettó-élművészi szoborcsoportjának világhírű alkotója. A lengyel zsidóságnak egyedül Lodzban 4 jiddis és 9 lengyel nyelvű újságja van, összesen kerekén 60.000 példányszámban, de vannak zsidó lapok Varsóban és más városokban is. Az alkalmai társulatokon kívül két állandó zsidó színház is működik. A Központi Zsidó Bizottság film-osztálya most készíti a „Mi életben maradtunk” című zsidó dokumentációs filmet.

Az értekezlet ideje alatt érdekes politikai nyilatkozatok is hangzottak el. A Jewish Press Agency munkatársa például dr. David Kahane ezredes-lelkészrel beszélgetett, aki a vallásos iskolázatással kapcsolatban kijelentette, hogy jelenleg husz Talmud-Tóra-típusú állandó iskola és harminc délutáni iskola működik, amelyet 1500 hallgató látogat. A vallásos tárgyakat héber nyelven adják elő. Nagy a hiány képzett oktatókban. Már megindult a vallásos irodalmi kiadók működése is. Az újságíró kérdésére az ezredes elmondta, hogy a vallásos érzés a felszabadulás óta jelentősen megerősödött, az isten-

társuleteket mind többen látogatják.

Ehelyezkedés a gazdasági életben

A zsidó munkások szocialista pártja (Poalé Zion) átalakult Egyesült Zsidó Munkáspárttá. A párt tagjai fegyveresen harcoltak a lengyelek oldalán a németek ellen, s ezt a hagyományos barátságot továbbra is ápolni kívánják. Részt akarnak venni Lengyelország újjáépítésében, s ezért dolgoznak bányákban, kohók mellett, gyárakban éppúgy, mint a szellemi munkahelyeken. A Szovjetunióból hazatért zsidóság egy része a nehéz és középpiparban talált elhelyezkedést. A szakmai iskolák és tanfolyamok egyre több zsidó szakmunkással gazdagítják a lengyel ipart. A zsidó szövetkezetek részt vesznek a feletpiac, a spekuláció elleni országos küzdelemben.

Mintegy válaszképpen a lengyel Munkáspárt ugyanabban az időben tartott varsói értekezletén szintén állásfoglalást a zsidóság kérdéseivel kapcsolatban és megállapította, hogy a zsidó nép csak szabad, demokratikus, imperatistaeellenes erőktől várhat támogatást. A zsidóság Lengyelország integritás része, szabad ország szabad polgáraként szabadon művelheti népi kulturáját. A Lengyel Munkáspárt elismeri a zsidóság jogát a kivándorlásra, amennyiben az legálisan és önkénti törvények, de elítéli azt a propagandát, amely mesterségesen lörekszik a tömegkivándorlás előidézésére.

Mirski, a Zsidó Újságírószövetség elnöke megállapította, hogy a lengyel zsidóság egy része Lengyelországgal, más része Palesztínával akar a jövőben sorsközösséget vállalni. De mindkét csoport lörekszései csak akkor válósulhatnak meg, ha a demokrácia erői az egész világon győzelmet aratnak.

REMÉNYI-GYENES ISTVÁN

Kivándorlók!

Használt és új

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26 utca

Telefon hívó: 136-816

SZOMBATON ZÁRVA

Bergen-Belseniek! Brémaiak!

15-én, kedden este 8 órakor találkozunk a CLARIDGE kávéházban. Oktogon-tér 3.

UJ KÖNYVEKRŐL

Kossa István: Dunától a Donig

A könyvnapon történt: A Nemzeti Színház előtt, az egyik sátorban Kossa István dedikálta „Dunától a Donig” című könyvét. Egy jómodu férfi, — Kossának régi ismerőse — megvásárolta a könyvét és kérte a szerzőt, hogy írjon be az első oldalra ajánlást. Kossa ekkor a következőket mondotta:

— Csak abban az esetben írom alá, ha vásárolsz egy könyvet az itt ácsorgó proligeerek egyikének, akinek nincs pénze, hogy megvegye. Nekik írtam ezt a könyvet, nem neked. Azt akarom, hogy ők olvassák!

Kossa Istvánnak ez a különleges célkitűzése emeli ki könyvét a fasizmus leverése óta megjelent naplók, emlékiratok, feljegyzések és deportált regények közül. Miben különbözik Kossa István könyve a kispolgári vallomásoktól? Abban, hogy az ő könyve nemcsak néhány keretlegény és néhány századparancsnok ellen szóló vádirat, hanem érezteti és bemutatja az összefüggést a magyarországi fasizmus sorozatos intézkedései és rendelkezései között, amelyeknek már szinte természetes folytatása volt az, hogy az emberek eszeveszett fenevadakká, vérengző vadállatokká váltak. Kossa István rámutat arra, hogy a magyar fasizmusnak azért sikerült véghezvinni mindazokat a kegyetlenkedéseket, amelyeket a „Dunától a Donig” végrehajtott, mert különböző intézményei — iskola, leventeservezet, sajtó és papi szöszök — révén ideológiai zűrzavar idézett elő, a hatalmas tömegeket elszakította az élesapattól, s így elszigetelve és körülölgöve, igyekezett megsemmisíteni a magyar proletariátusnak az élgárdáját. Kossa István a magyar munkásság vezetőinek egy csoportjával került különleges munkásszázdába, amelyben vegyesen voltak zsidók és keresztények.

Hogy Kossa István mennyire a szocialista humanizmus szellemében írta meg könyvét, annak költői bizonyítéka, Silberpfennig Judáról, a különleges büntetés-százdába került zsidó gyárosról készített arckép. Silberpfennig Judá évtizedeken keresztül jelentős szerepet játszott a magyar iparban. Kossa, mint szakszervezeti vezető, eleinte ellenszenvvel viseltetett iránta, de amikor látta, hogy ez a hatvan éven felüli férfi, milyen kitűnő bajtársnak bizonyult, mennyire erején felülvette ki a részét a szenvedésből, a munkából, tisztelni kezdte, s akkor, amikor — könyvének egyik legkísértetiesebb alakja, — Janesi huszár, Silberpfennig Judát is elviszi,

hogy kivégezze, Kossát a keretszakács erőszakkal vonszolja el, hogy ne rohanjon a meggyőzött zsidó férfihez, s el ne bucsuzzék tőle.

Kossa István nem a középosztály, hanem a parasztok és munkások többmillió táborára írt könyvét. Szembesíténi akarja őket önmagukkal. Talán azt reméli, hogy — mint egykor a görög nép, úgy szabadította meg önmagát, felkelt a bűnöktől, a vétek emléktől, hogy ezeket a bűnöket misztérium-játékok formájában ismétellen eljátszotta — az irodalmi élmény tudatosítása révén a keretlegények itthoni hozzátartozói is elismerik, hogy egyáltalán nem voltak olyan angyalok, mint amilyennek hiszik magukat.

Kossa István könyve: irodalmi élmény. Stílusa férfias, világos és élelten érzéketlen. Műve vádirat a fasizmus ellen, de egyben perdöntő vallomás a demokrácia és fasizmus harcában. Nemcsak irodalom, hanem politikai tett. (Atheneum.)

GERVAI SÁNDOR

Vészi Endre:

A két vöröshaju

Vészi Endre, a kitűnő fiatal író új regénye, „A két vöröshaju”, valahatatlannul az idei könyvnapok szépirodalmi kiadványainak favoritja volt. A Népszava kiadásában megjelent regény az új, szocialista realizmus teljes fegyverzetével nyult a kényes és nehéz témához: két feltűnően csunya ember kispolgári együttélésének feltárásához. Vészi Endre realizmusára nagyon jellemző egyik kritikájának az a megállapítása, hogy ez a realizmus voltaképpen „lépizáló naturalizmussal” egyenlő. A két vöröshaju, amellyel, hogy két érdekes ember, egyuttal tipust is jelent és betekintést enged — egy kispolgári családon túl — a Horihy-korszak kispolgárságának életkörülményeire. Vészi Endre egyébként széleskörű korrajzot helyez a regény hátterébe és ennek során érdekes mozzanatokot kapunk a Gömbös-korszak idején megmutakozó zsidókérdésről is.

„A két vöröshaju” nagy léptét jelent Vészi Endre írói pályáján és jelentős eseménye a modern magyar regényírásnak is.

Raffy Ádám:

Erdélyi Szent Johanna

Raffy Ádám, a jeles erdélyi író, aki a magyar történelmi regény legsikeresebb újjáélesztői közé tartozik és különös képességgel tudja életrekelteni elmúlt korok embereit, most a szabadságharc idejének Erdélyébe vezeti az olvasót.

Raffy Ádám talán most írta meg legértékesebb regényét, hiszen még egyetlen művében

sem mutakoztak meg ilyen bátorozottan és ilyen gazdagon különleges írói képességei. Varga Katalin, az elnyomott néprétegek erdélyi Szent Johanna úgy áll előttünk, mint ha nem a múltból jött volna élénk, hanem egy korban élénk és együtt telkesednének vele. Raffy Ádám szinte „személyi közelségbe” tudja hozni hősnőjét és hősnője korát.

Az érdekes figura, a mozgalmás kor és a lebilincselő mese minden bizonnyal széles körökhez talál utat és tovább szélesíti Raffy Ádám amugyis halálmas olvasótáborát. (Magyar Téka.)

A szovjet zsidóság élete

A Pesti Izr. Hitközség szabadeylemi előadásai keretében csütörtökön délután tartotta meg Gergely Sándor a Magyar Írószövetség elnöke a sip-utcai díszteremben nagy érdeklődéssel várt előadását a szovjet zsidóság életéről.

Elmondotta, hogy a nagy októberi szocialista forradalom győzelme után az első intézkedések közé tartozott a földbirtokok felosztása, a földműveléssel foglalkozó dolgozók között. A szocialista vezetés díjmentesen adott földet azoknak, akik kériék, s ez alkalommal igen sok zsidó család is földhöz jutott, akik a későbbi évek folyamán kolhozokba tömörültek, velőmagval, traktorokat kaptak, s mindabban a támogatásban részesültek, amelyet a többi kolhoz is megkapott. A Szovjetunió népeinek családjában a zsidóságnak önálló köztársasága nem volt, ezért azokon a területeken, elsősorban Bjeloruszsiában és Ukrajnában, ahol nagy számban éltek zsidók, zsidó autonóm járásokat szerveztek.

A zsidó nép hosszú évszázadok elnyomulása után a Szovjetunió igazi hazára talált és arra, hogy ezt mennyire a magának vallja, döntő bizonyíték az a bátor és önfeláldozó magatartás, amelyet a nagy honvédő háborúk idején tanúsított. A fiatalon hősi halált halt Csernyachovszky tábornok a legkiválóbb stratégák közé tartozott és őt szemelték ki a Berlint meghódító szovjet csapatok főparancsnokává. Felfelé ívelő pályafutásának végét vetelt az a véletlen golyó, amely egy, az első vonalban tartott szemleútja alkalmával érte.

Gergely Sándor előadása nem száraz beszámoló volt, hanem lírai vallomás személyes élményeiről, a rendszerről, amely új fordulatot adott az emberiség történetének, egy maroknyi kis népről, amelyet kiszabadítottak börtönéből, s a sötétségből a világosságra vezettek. A szép és tanulságos előadást Vihar Béla igazgató mondott köszönetet.

A kitűnő előadót a lelkes hallgatóság hosszan és melegen ünnepelte.

Fényképalbum

Irta: GYÖRGY ENDRE

3. SZAZ ÉS SZÁZEZER PAR CIPŐT

hordták itt össze egyetlen raktárban! Nincs a világnak akkora cipősboltja, amekkorát a náci nyitottak volna a zsidók lábáról lehúzott lábhelekből. Fél- és egészcipők, cugosak és csattosak, gombosak és fűzősek, kicsik és nagyok, szűkek és bővekek, férfibakancsok és női topánkák halmozódnak egyrakásra. Van közöttük sárga és fekete, barna és szürke, kék és piros, fehér és pezsgőszín, aszerint, hogy az év melyik szakában tépték ki az otthonából a viselőjét. És a cipők elindultak kálváriás utjukra; jártak utatlan utakon, topogtak esőben és hóban, sárban és fagyott talajon; áthaladtak virágos réteken és kopár sziklákon, mindig csak mentek, mentek, míg a végső célhoz nem értek. Sieltek a halál elébe. Gazdájuk meztelb lépte át a megsemmisülés küszöbét, az ormótlan bakancsok és a csinos lípegők idekerültek a lengyel zsidók cipő-muzemába, ahol a világ szemcséje elárméklodhatik nemcsak a horogkeresztesek kegyetlenségén, hanem azon is, hogy mi csoda „nagyzeri” gazdaságpolitikusok voltak! Nem tudtak elegendő lábbelit termelni a berongyolt nép számára, megkristesték hát mindenütt azokat, akiknek még volt egy-egy pár cipőjük. Megölték a viselőjét és már meg is oldódott a katasztrófális bőr- és talphány! Gyakran találkoztunk az élet drámai között olyan kegyetlen gyilkossággal, amelynek zsák-mánya mindössze pár apróság, egy-két vedlett ruhadarab, vagy a szalmazsákban őrzött, harisnyaszárban kuporgatott koldusvagyon: néhány forint, amely egy jó ebédre sem elegendő. Ezért fogott kést telhetetlen és káposz bosszúvágyában a dologlalan, a henyé a hangyaszorgalmu, gyűjtőszenvédélyű emberlárásra, aki az ételt is megvonta szájától, csakhogy az őregség és magány nyomorának rémét elhessegesse. Ha a pár fillér, ha a maszknak, amelyben az élet szinpadán ágálunk, szegényes foszlánya elegendő ok és ürügy a vérontásra, hogyne volna az, az ezeknél sokkal értékesebb lábvédőburok, a cipő? Ezek a lábbelik egész nemzedékek tragédiájáról reglnek. Az everlasting-cipőkben szakállas bölcsök csoszogtak és vonszolták megviselt testüket, a zsiradék-kal preparált turista-lábbelikben ifjak lépdeltek keményen, magabizóan. Az apró cipőcskék, pedig kisfiúk és kisleányok öngye lábához tapadtak; a nagy cipők azokban kergeltek

pilét, azokban igyekeztek reggelente az iskolába. Ha jól odafigyelünk hallhatjuk a cipők nyöszörgését, halk jajsza-vát és keserves siránkozását. Ezek a topánok panaszkodnak, keseregnek, elmondják a maguk szenvedéseit és gyászolják gazdáikat. Némelyiken vérfoltot fedezhet fel a kulató szem; a cipők nem bírták a súlyos próbátélt, a mérhetetlen terhet és az elviselhetetlen meghajszolást. Azok a piciny cipőcskék, amelyek a lengyel kisvárosok korzón topogtak és csattogtak az esti félhomályban, összeroskadtak az országút kemény kővei között, megsebeződtek az éles bazaltkockáktól, s amikor vékonyka talpuk, gyöngécské kérgük semmivé foszlott, gazdájuk lábm-lába kimarjult a vándorlás gyötreiméitől és minden lépésnél kicsordult egy-egy rubintesepp, amelynek följe ma is panaszkodik és vádol. Mi pedig szeretnénk megsimogatni az alvadt vért, hogy ne fájjon. Ne fájjon a cipőnek és ne fájjon annak, akinek sebe még a sírban is sajog...

★

A KÜLÖNÖS CIPŐRÁKTÁR

MELLETT optikusbolt, a pápaszemek millióival! Ennyi szem-üveg talán Európa összes lát-szerésének üzletében sem található. Fekete csontkeretesek és egyszerű drótszállal körülvártak, aranyozottak és nikkelezettek, modern üvegek és ódivatú evikerek, amelyek mögött egy-egy szempár hunyorgott a világba. A szem-üvegeket elszedték a deportál-taktól és ezzel valósággal megvakították őket. Ezeknek a vastag, sokdioptriás üvegeknek a viselői, akik félméterre sem láttak a szem mankója nélkül, szinte megbénultak, tehetetlenekké váltak, megszokott pápaszemük híján. Tölem is elrabolták csontkeretes Zeiss-üvegemet és így megfosztottak a látástól. Buchenwaldban az egyik sátorba tereltek, ahol az asztalra ki kellett raktunk apró értéklágyainkat: levél-tárcát, fogkefét, zsebkést, szem-üveget. Mindent a földre söpörtek a beosztott vizsgálok, akik maguk is deportáltak voltak, de ők tudták, hogy nem lehetnek engedékenyek, mert minden látszólagos ellágyulás, baráti jószolgálat az újdonsült lágerlakók számára, az életükbe kerülhet. Külön instanciátam, mondhatnám, könyörögtem a szemüvegemért; mindhiába. Azzal nyugtattak meg, hogy „magának arra többé nem lesz szüksége.” Ilyen hus történetek lehetnek azoknak is, akiknek látást elősegítő eszközeit

itt halomba hordták. Lehel egy vagonnyi pápaszem, amelyek vakon, kihunyt üveggel bámulnak egymásra és a semmibe, mert nem világítja meg azokat a mögüük sugárzó értelem; azoknak a szürke, kék, barna, fekete, vagy zöldes szemgolyóknak a fénye, amelyek örökre kialudtak. Az elpusztítottak szemüvegei úgy zuhantak egymásra, mint megannyi fagyott veréb, élettelen fecske; a felakadt száraz repülés közben megmerevedett szárnyak. A kerek üvegeken, ezeken a kihunyt reflektorokon a halálbamenők riadt tekintete tükröződik és még mindig ott remeg rajtuk az utolsó könnyesepp.

★

AZ EMBERPUSTÍTÓ ÜZEMEKET

és intézményeket, valamint azok rekvizitumait is megörökítették. „Itt látható” a treblinkai és a majdaneki pokol. A két haláltábor tömegsírjaiba a lengyel zsidók száz-ezreit dobálták. A majdaneki lágerben külön „kivégző-tér” volt, ahol négyszögben álltak körül a marcona fegyveresek a halál jegyeseit. A belzeci gázkamrák és a sobibori pusztító lábor, amelyet a náci idejében a földdel egyenlővé tettek, hogy nyoma se maradjon gonoszlelkének, rajzban rekonstruáltak és képt a fekete albumban közzétették, hogy azoknak, akik idővel már azt is kétségbevonják, hogy gázkamrák egyáltalán léteztek, bebizonyíthassuk: íme, nem a fantázia szülte az elgázosítót. Fájdon, nagyon is „kézzelfogható” valami volt; tanu erre az a hatmillió zsidó, aki a fojtogázberendezések áldozata — Három felvétel a Danzig melletti gyárról számol be, ahol „emberi testből készítették szappant.” Vegyüzemet, kádakat, lugzókat, végtagokkal telített ládákat látunk, — itt és ezek segítségével készült az állatok számára az RJF jelzésű ember-szappan. Tagadták ennek a borzadmas barbárságnak létezését, de a fényképek minden tagadás hitet és vi-zuális érzékelhető cáfolatai. — Fotók a gázhalált szenvedettek maglyán való elégetéséről. A hamvasztók üzemé nem győzte a sok teendőt; ezzel a primitív és a félvad népeknél szokásos módszerrel gyorsították hát meg az eljárást: a holttestek alá fahasábokat raktak és meggyújtották... — A fel-szaladított néhány élő csont-vázat láttak a táborokban. Csak-csont férfiakat és nőket a testükre szaradt bőrrel. Moz-dulni is alig tudtak; életük gyertyája halványan pislákol,

ugy, hogy első látszatra őket is halottaknak tekintették. Azután kórházba kerültek és megkísérelték, hogy életet pumpáljanak beléjük. Sokuknak már későn jött a segítség, a szanatóriumi ellátás és a szeretetteljes gondozás sem használ. Még azok is, akik elindultak a gyógyulás útján, hosszú hónapokig teljesen tönkrelettek, élettelenek voltak; testük valósággal embrióformájúvá sorvadt, arcuk úgy megráncosodott, végtagjuk olyan hosszú, állású nyulványokká fajult, mint a krumplin a csira, súlyuk pedig, felnőtt létükre nem volt több, mint a négy-öt éves kisgyermeké, hogy csak szánakozva, mély sajnálkozással lehet bámulni ezeket az ember-karikatúrákat. Az egyik nő csak fekvő helyzetben tudták lefotografálni, mert képtelen volt felülni. A betegek mellé kirendelt ápolónők sportolt, feltaláltak és kerek ábrázatait még élesebbé teszi a kontrasztot és ijesztőbbé a különbséget közöttük, a jóllátalt, kisművelő, napfénytől barmított, szabályos testű, haragú, egészséges emberek és az éhhalálból menekült éhezemű, cserepesajku, fonnyadt kórószerű lázas betegek között.

★

A VARSÓI GETTÓ és lakóinak hősi elmulása zárja be a gyászos album képsorát. A németek felvonulnak, ágyukat állítanak be, torokkal a varsói gettó felé. Ágyúval löttek ezekre a kálitába zárt, szürke emberverebekre. — Csodák csodája, val sikerült a gettók szűk réssein, keskeny házagain zsidó ifjaknak átjutniok. Istenkísértés volt, amit műveltek, de mégis válnakoztak reá: szabadság vagy halál! Bizonyára meglepedtek soraikat, mire a szovjetsereghez eljutottak, de az, aki megmenekült a náci gojós elől, beült partizánnak, fegyvert fogott, hogy valamit keveset visszaadjon a németeknek abból, amivel a maguk és testvéreik nevében tartoztak. A harcok zsidó partizánok vídám képe mosolyog reánk erről a talán egyetlen derűs oldalról. — Most pedig további pereg a film: ismét nyitott sírgödörnél vagyunk. Nagyobb, mint az állag tömeg-hantok. Különös temetés: a horogkeresztesek által meggyalázott kegyzserek, imaköpenyek, szét-szaggatott pergament-lekeresek, tóradiszek hullanak bele a látogató úrbe, hogy ugyanugy örök nyugovóra térjenek, mint az elhunytak. Ezek az ima-eszközök is hősi halált haltak, mint azok, akikben áhitatot kelettek. Szentséglőző kezektől döftek bejüket, s a talisok, meg a Tórák elvérezték. A holtak tisztességgel el kell temetni és illendően megsiradni, meggyászolni... — Az utolsó kép: A varsói gettó hőseinek, annak a maroknyi népnek, amely fel-mert lázadni a hatalmas német

armádia ellen, a szabadságért fellelkesednek, a megmaradásukért harcolóknak, azoknak, akik a lehetetlent is megkísérelték, de akiket mégis lehengetett a túlerő, — emlékeztet a szimbolikus sirt Jétesitettek. A képzelet, formai sirhantot, amely tiz- és tizezer varsói zsidónak lenne a pihenőhelye (ha a testük el nem porladt volna, a lelkek pedig meg tudna nyugodni), elhalmozza a lengyel nép megemlékezésének és kései tiszteltetésének koszorúit...

*

ATLAPOZTAM és eljutottam a lengyel zsidóság emberföltölti szenvedéseit megőrző album végére. Ezek a kinok azonosak a mieinkkel és mindazoknak a zsidóknak mártírságával, akiknek a fasiszta eszmák tapostak végig. Ők a hatalmas könyv előtt és merengnek. Éjszaka van, csönd, tisztán halálom a sírást, a jajveszékeltést, a nehéz sóhajokat a fekete kötet lapjai közül. Lehet megakadni abban a harcban, amely a náci, nyilas és általában az antiszemita méltóság ellen folytatunk? Lehet és szabad lankadni, elpihedni, furdatlan kiáltni a sorból, lehet kompromisszumot kötni? Keményen és határozottan felelem: Nem! Nekem ugyan beszélhetnek az „okosok”, a megfontoltak, a megbocsátók; azok, akik megelégedtek az „ilyen” törtémelekkel, akik már „unják”, akiknek „legük” van, akik fátylat szeretnének borítani a közelmúlt, akik meg akarnak békélni a reakcióval és a gyilkosokkal, akik győgyiról prédikálnak, — amíg élek, amíg szusz van bennem, nem alkuszom. Ez a gyászkeretes fényképgyűjtemény, ez a szemem előtt ismét lejátszódó gaztelt-sorozat, ez az itt álgáló és a megtorlatlanság tudatában helykétkedő bérnyilkos-szemem, az a „zsidót őni nem bün” — felhalmozásnak fennéig való kivétele, az a szadista hajlam, amely kéjesen mikrózódik a Sepperei zsíros képén, mindannak az ocsmánságnak, amelynek mecsarába engem is csaknem befojtottak, felelevenedése a múltat idéző lengyel nyomdatermék lapjain, csak megerősít a hittemben és programomban: Nem felejtétek! Értitek? Nem felejtétek!

Vége

FELHÍVÁS

A soproni zsidóság a deportálás negyedik évfordulóján, július havában avatja fel 1900 mártírjainak emlékművét. Felkérjük mindazokat, akik családtagjalként nevet az emlékműre rávésetni kívánják, hogy szíveskedjenek ezen szándékukat lehetőség szerint azonnal a hitközség titkári hivatalának (Sopron, Várkerület 84.) bejelenteni.

Soproni Zsidó Bizottság

Keleti tanulmányok — Löw Immánuel emlékeztére

Semite Studies in Memory of Immanuel Loew, edited by Alexander Scheiber, Ph. D. (Publications of the Kohut Memorial Foundation.) — Keleti Dolgozatok Löw Immánuel emlékére, szerk.: dr. Scheiber Sándor, az Országos Rabbiképző Intézet tanára.

Az imponáló külsője, hatalmas terjedelmű Emlékkönyv a magyarországi zsidóság történetének egy fejezetét hordozza magában.

Löw Immánuelnek, a „földkerekség legutódosabb papjának” 90. születésnapjára (1944. jan. 20.) „Ünnepi mű” gyanánt készült a hatalmas gyűjtemény; hasonlóképpen azonban az egy évvel előtte esedékes „Guttman Mihály” kötethez, amely ugyancsak a felszabadulás után látott csupán napvilágot, mint az újjászületett magyarországi zsidó tudomány első kollektív alkotása — az egyre növekvő idők a Löw Immánuelnek szánt kötet elkészültét is késleltették. 1944. március 19-én a nyomdász éppen a 105. oldal alábbi mondatát szedte ki: „Der 25. November 1867 — aznap nyújtotta be Andrassy Gyula gr. miniszterelnök a képviselőházban a zsidóság emancipációjáról szóló törvényjavaslatot — ist der Anfang einer neuen Periode in der Geschichte der Juden in Ungarn.” (Scheiber Sándor jegyzete u. o.)

A nyomtatott ívek két éven át pihentek, de elpusztult „az, akinek szántuk a könyvet és azoknak egy része, akik írták” (Scheiber Sándor jegyzete). — s hozzátehetjük: azoknak nagyrésze is, akiknek, mint olvasóknak, részére írták: a magyar zsidóságé. A számban és anyagi erejében tragikusan megfogakozott magyar zsidóság az önnön erejéből képtelen lett volna a hatalmas kötet megjelenéséhez juttatni: a szerkesztőnek, dr. Scheiber Sándornak nemzetközileg fémjelzett és önmagában is színvonalat-jelző neve biztosítani tudta, azonban az egyik legnagyobb zsidó tudományos alapítvány, az Alexander Kohut Memorial Foundation nagyleltű támogatását, amely az emlékkönyvet a maga kiadványainak sorába iktalta: tisztelt és megbecsülés jelékként az elhunyt ünnepelt emléke s a szerkesztő személye iránt, aki nemcsak, mint alkotó tudós, hanem mint a Heller-Emlék-

könyv szerkesztője is tanúságot tett a tudomány-szervezés nem könnyű munkájában való kiváló képességeiről.

Az Emlékkönyv az elköltözöttnek hódol, de az élő és fejlődő zsidó tudomány számára íródott. Melyek azok az objektív értékek, amelyeket az Emlékkönyv nyújt? E szűkremlétezett helyen csak a nagyobbterjedelmű dolgozatokról szólnunk részletesebben.

a) A legvilágosabb tudományos érték mindenkor valamely értékes, addig ismeretlen anyag feltárása. A héber rész tartalmazza Widdor Salamon alapvető katalógusát a budapesti Kaufmann-könyvtár genizatóredékeiben talált héber költeményekről (I. Scheiber Sándor ismertetését a lap 1948. 4. számában). Dr. Scheiber Sándor egy XIII. századi alig ismert szerzőnek a Fuszátban, Majmuni házában él József ben Jáákov há-bávli-nak két töredékét azonosította és adta ki. Szabolcsi Bence a legrégebb, felfedezett és általa megfejtett, bibliai héber dallamot teszi közzé: Szabolcsi Miklós a XVII. századbeli álmessias Sabbataj Cevi fellépésének francia irodalmi visszhangját fedezte fel. Vajda György (Páris), J. Leveen (London) és A. Zulaj (Jeruzsálem), Grünwald Fülöp és Büchler Sándor gazdagítják még az Emlékkönyv anyag-közlő részét.

b) Böven kapunk azonban új eredményeket, újszerű megállapításokat is. A filológiai tárgyú cikke a hébernek és egyes európai nyelvek (jiddis, magyar, német, olfrancia) kapcsolatai köréből merítik tárgyukat Bakonyi József, Fokos-Fuchs Dávid, Kovács László és R. Levy Baltimore). A bibliai dolgozatok közül Gábor István az egykori szentélybeli énekkar összetételét kutatja; Löwinger Sámuel eredeti megállapításokban gazdag tanulmánya a tulz kritikával szemben Dániel könyvének eredeti voltát bizonyítja egy fejezet (a II.) mélyreható analíziséből kiindulva. M. Gaster (Washington) egyes helyek-

hez ad emendációkat. Theologiai tárgyúak Bernáth Miklós (Tulvilág a Bibliában), Pényes Mór (Dogmatika az imákban) és L. Neomy (New York) cikke Anán b. Dávidról. A magyar-zsidó történet egy-egy fejezetére vet világot Balázs György (a pannoni zsidó település archeológiai nyomai), továbbá Bernstein Béla és Csetényi Imre cikkei. A halacha napjainkban méltatlanul háttérbe szorított tárgykörét Roth Ernő dolgozata képviseli egy félreértelt decizori határozat alapján keletkezett szokásról. Az aggáda körébe tartozik I. Zimmels (London), a „10 mártír-tudós” legendaköréről, valamint Guttman Henri cikke. A folklore-ból veszi tárgyát Kálmán Ödön dolgozata a gyász-szinekről és Patai Rafael (Jeruzsálem) kulturális motívumok zsidó vonatkozásairól, továbbá Krausz Sámuel meghatározó visszaemlékezései fiatalok hat zsidó templomáról és Winklerné Munkácsi Noémi már tárgyánál fogva is megrázó vallomása zsidó népszokások továbbéléséről Auschwitz-ban... A művészettörténet Munkácsi Ernő cikke képviseli a művésztörténet, mint a zsidóság szimbolizmusáról, a bibliográfiát Scheiber Sándor, Frenkel Jenő és S. Shunemi (Jeruzsálem) cikkei.

c) A zsidó tudomány határkérdései sok probléma felvetésére adnak alkalmat. Az elhunyt Heller professzor egy Berzsenyi-költemény aggáda párhuzamait mutatja meg, Zsoldos Jenő a héber mese ismereténél legregyebb nyomaira bukkan a magyar irodalomban, Trencsényi-Waldapfel Imre jelentős dolgozatában Andersen „Ahasverus” e. drámai költeményének Madách, Ember tragédiájára való hatását mutatja ki. Szemere Samu Nietzsch sokszor félreismert vagy félre-magyarázott állomásait zsidóellenes szemléletét ágyazza bele filozófiai rendszerébe és helyezi ezzel kellő megvilágításba. Cseh Arnold, Waldapfel József, Becke Ödön és Hahn István tesznek még közé tanulmányokat egyes tudományágak zsidó vonatkozásainak köréből.

d) Heiyeit kap a nem-zsidó tudomány is. Somogyi József, az arab folklór és Turóczi-Trostler József professzorok az európai irodalomtörténet hat problémáját feldolgozó pompás miniatűrjeivel, valamint Turán Pál professzor (Kopenhavn) matematikai cikke.

e) Löw Immánuel személye áll a középpontjában a szerkesztő Scheiber Sándor, Frenkel Jenő, Vidor Pál, Benoschofszky Imre, L. Kochler és Péter László cikkeinek, könyvészeti összeállításainak és megemlékezéseinek. Végül pedig két dolgozat Friedman Dénes (A zsidó tudomány száz éve) és Vilhar Béla (A menekülő) egy-egy, egész könyvet kívánó centrális problémáról írnak vázlat-szerűen, de kényesítően, mely

HAJN

UTAZIK? új és használt BŐRÖNDÖK,

hajókofterek, repülőbőröndök, retikülök

legelőcsőbb beszerzési forrása. Saját műhely

LANG

bőröndös, Népszínház-utca 21. Telefon: 135-033. Használt bőröndöt veszlek. (Szombaton zárva.)

Mielőtt haját festeti vagy daueroltatja mutassa meg

RENCZES hajfestőmesternak VI. Csengery-utca 84. Hajmunkák. Padikdr. Nyilondauer.

Hajlé Szelasszié II.

— Emlékeimből —

Irt: SZILÁGYI GÉZA

I.

Lassan, de elháríthatatlanul zordonabbra fordult az idő. Sokan éreztük már, ha másoknak nem hirdettük is, sőt néha magunknak sem vallottuk be, hogy — Kiss Józsefnek egy alkonyatosan szomorú sorát idézzem: — „Megyünk, megyünk a lejtőn lefelé...”. A zsidókat fojgató törvényeket már elfogadta a törvényhozásnak nevezett érzékellen szavazógyűlés. Az antiszemita sajtó folyton-folyvást egyazon kakofóniás szövegűnek, a „zsidók alkonyának” durván fenyegető töltetű nyaggatással, nemcsak keresztény olvasóinak gyönyörködésére kedvéért, hanem legálább annyira a zsidók rémítésére is. Ekkortájt bukkant fel egészen váratlanul ajtóm előtt egy addig ismeretlen emberke. Nagyot és hosszút csöngött a kertre nyíló lakás előszobájának ajtaján. A lakartónő, egy derék keresztény asszony, tárgyilagosan jelentette: — *Uj kéréget.* Majd szinte enyhítő körülményül hozzátette: — *De izraelita.* Kimentem az előszobába, ott nem láttam senkit. Erre kitérítettem a kassát nyílvahagyott ajtón. A folyosón állott egy alacsony termetű, nagy fekete szakállú, sötét ruhás ember. Az első pillanatban káftánnak néztem, furcsa szabású öltözködés, de mándjárt helyesbítettem felületes megállapítással. Nem volt az káftán, csak valamelyest emlékeztetett rá, merl készítője egy eredetileg szinte *ferenc-józsef-kabát* szerű ruhadarabkiszabásakor bizonyos káftánmotívumokat csempészett az ilymódon felemás jellegűvé fűrészerült kabátba. A ruházat tehát, hogy úgy mondjam, nem volt egyértelmű, de viselőjének arca mindenképpen egyértelmű volt. Hogy ránéztem, rácsapott egy kivédhetetlen asszociáció: *Hajlé Szelasszié, Abesszínia négusa.* (Ebben az időben, 1942-ben, már ismét négus volt a négus, bármilyen hihetetlennek látszott még csak néhány évvel előbb az a vakmerő feltevés, hogy ez a *Mussolini* fasizta hadsereg elől országából sok viszontagság közepett elmenekült egzotikus nevű és még egzotikusabb külsejű uralkodó az angolok által a maguk érdekében is visszahódított Abesszínia megint elfoglalhassa trónját. Pedig ez történt.)

A négus arcát jól ismerem. Számtalanszor jelent meg akkoriban a világsajtó fényképein és rajzaiban az ember-alatti *Hitler* képe, az ember-fülfüti *Hitler* és a groteszkül emberi *Szelasszié*. Az akkor

szólt játszó négus arcmásának budapesti viselője — akit joggal kereszteletem el mingyárt *Hajlé Szelasszié II*-nek — mi helyt megpillantott, megcsörögte viharverte perselyét, amelynek *héber betűs*, de már olvashatatlan kopott felírata „közölc” alóbb próbált igazolni. Egyetlen kérést sem hallatva, annak a száz-harminc esztendő egyemeletes Damjanich-utcai háznak, amelyben laktam, dicséretét kezdte zengeni: — *Uram, először járok ebben a házban, Bizony Isten örökök, hogy a véletlen idehozott. Ez a ház kertes nagy udvarával meglepően szép.* Sok lépcsőt jártam már, de ilyen még ritkán. Ha volna építési múzeum, bele lehetne rakni.

Bevallom, kissé esodálkoztam ezen a kérégetőn, aki, egy pillanatig úgy véltem, építészeti lelkendezésével meg akar *vesztegetni*. *Hajlé Szelasszié II*, azonban hamar abbahagyta szoktalan monddokáját. Megcsörögte perselyét — egy esomó pénz lehetett már benne — és mosolyogva nézett rám. Érdeklődni akartam, *kinnek vagy minnek gyűjt voltaképpen*, de lapintatosan visszanyeltem a már ajkamra loboló kérdést. Ugyis sejtettem, hogy saját magának gyűjt. Csak azt kérdeztem: mi a foglalkozása. Elkomolyodott, kissé elgondolkodott és ezt felelte: — *Tanulok, sokat tanulok és amit megtanultam, arra próbálom rátanítani a zsidókat.* Megvárta, míg perselyébe bedobtam szerény adományomat, szóltanul köszönetet intett kissé meghajló fejével, és azt mondhatnám, *vidám léptekkel* távozott.

II.

Azonúl *Hajlé Szelasszié II*, — mint kiderült, mások is így nevezték — két éven keresztül minden héten egyszer, olykor a hét elején, olykor a végén megjelent lakásomon. A folyosóról csakhamar beljebb került az előszobába, néha, bár nagyritkán, dolgozószobámba is. Mindig mosolygott, néha inkább

szeme, mint ajka, máskor a mosolyversenyben ajka győzött szemén. Szakálta mintha a vidám reménység lobogója lett volna. A legsötétebb napokban is szinte világított alacsony alakja, a legkomolyabb évszakban is derű-akkumulátorok tünt fel. Mennél jobban közeledtünk a szakadatlan horizontások állandó remegése felé, annál inkább példázta lelkének sugárzásával az *el-taposhatatlan bizakodást*. Ha rácsörögte gyűjtőperselyét, legtöbbször erőltetett jókedvvel és jóindulattal gunnyal köszönttem: — *Üdv, Hajlé Szelasszié II. Mit csinálnak abesszín alattvalói?* Mint valamilyen ügyes teniszjátékos, nyomban elfogta a fanyar előlédésnek feléje dobott labdáját: — *Sokan neveznek így, de szebb cím és nagyobb rang illet meg. Nem az előzők fejedelme vagyok, hanem a zsidók szolgája. Jó hírt viszek nekik. Kegyomlalom elvadt lelkeiből a rémhíreket, amelyeket maguk vagy mások ültetnek oda, reménységgel biztatnak őket. Nemcsak azért teszem, hogy megháláljam adományait, ezt nem is kívánják tőlem, hanem sokkal inkább azért, mert benem oly sok a bizalom és a reménykedés, hogy nem *ferlekembe*, kiesordul belőle és én belecsordulok zsidó testvéreimnek kiszikkadt lelkébe.*

— Nem olvasta véletlenül, kedves négus-iker, — így ingerkedtem vele — az amerikai *Emerson* 6. hírdet ilyenfelét.

— Ki az, ilyen nevű rabbit vagy talmud-ludost nem ismerlek. Őket olvastam, de bevallom, a legtöbbet a *magam lelkében olvastam* és ezt adom tovább.

Elhitttem ezt neki, de felfedeztem, hogy bizony mást is olvas. Negyvenhárom végén és negyvennégy elején, valahányszor fülembe csörögte perselyét, észrevettem, hogy zsebéből *véresszája antiszemita újságok*, napilapok és hetilapok kandikáltak ki. Minthogy két év alatt a gyakori érintkezés során bizonyos meghittség fej-

jődött ki közöttünk, megkérdeztem a bizalmaskodó kérdést: — *Néguskám, nem sajnálja a pénzt az ilyen személtés?*

Ráncsillogtatta mosolygó szemét és lassan, megfontoltan így válaszolt: — *Doktor ur, nem. Ön az első, aki ezt kérdezi tőlem. Leányom, tetszik tudni, tanítónő, már szintén nem egyszer meginterpellált a *pazarlás* miatt, ahogy elnevezte. Pedig ez hozzátartozik hivatalomhoz. Gyűjtöm az antiszemita rémhíreket, hogy naponta ként husz-harminc helyen is biztató jó hírekkel *ellensúlyozhassam*. Összeszedem a zsidókról szót vádakat, hogy *megcáfolhassam*. Összeszedem a zsidókról a minket kikezdő rágalmatokat, hogy *felgyújthassam* őket. Is-ten mindenkinek mást és mást hagy meg feladatául. Nekem az a parancsolja, hogy ebben a sötétségben *napugarat vigyem* a zsidók közé.*

Egy utolsó kérdést szegeztem neki a kis embernek: — *Es hogyan fogadják zsidó testvérei?*

Mosolyogva adta meg a felvilágosítást: — *Öszintén válaszolok. Van, aki szó nélkül becsapja előltem az ajtót. Van, aki rám rivall, fogjam be a számat, van, aki azt hiszi, hogy megbolondultam és ezt nyersen közli is velem. De akad nem is egy, aki meghallgat, ki türelmesebben, ki türelmetlenebbül, de *végighallgat*. Olyik vitatkozik velem néhány percig, azt után igazat ad nekem, merl hiszen bármit beszélek is, más értelme nincsen, mint csak annyi, hogy *hinni, bizni és remélni* kell minden embernek, még a zsidónak is, és bármilyen történelmi, a zsidók nem *fognak alulmaradni*. Ellátszi doktor ur! Én elhiszem, bárhol próbáljam is az a sirásos *Hitler*, hogy *hi-telenné tegyen még engem is*.*

III.

A németek 1944 március 19-én, vasárnap *„fogalták el”* Budapestet. Két nappal előbb, pénteken láttam utoljára a négus élő arcmását, aki perselycsörgetés közben minden meg-bizás nélkül, merőben lelkes sugallatára mosolygós derűjével, egy jobb jövőben való hittel, *bizakodó reménységgel* akarta és próbálta belevinni lankadt kedvű zsidó szívekbe és sokszor valósággal bele is vitte. Tulélt-e a vérözönt, nem is sejttem, de igazán nemis „*misz-sziós*” *tevékenysége*ért sokszorosan megérdemelte volna az örök reménynek ez a *vidám fantázia* a sorsnak megőrző kegyelmét.

Bükkszentkereszt

(Ujhuta) 750 m magasan, június 15-én ismét megnyílik az *orthokóser Joli penzión*. Felvilágosítást ad, Bükkszentkereszt, Joli-villa, telefon 20, Budapest, Mikes-kötődében, Printz. *Bajcsy-Zsilinszky-ut 27. H. em.*

HASKÓ MÉRNÖK CIÁNOZ

Telefon 222-223. KONTRAKT porral irt poloskát garanciával, szobánként 30 Ft-tól. Kórházak, penziók, szállodák karbantartása

Rongyaiból

megönt, elviselt kötött holmjaiból, gyönyörű torontáli szőnyeget készített. *Ehrenfeldné VII., Izabella-u. 67*

Minden igénynek megfelelő

kész siremlékek nagy választékban — olcsó áron *Boros József, Dob-u. 2*

A zsidó diákok beszámolója

A Pesti Izr. Hitközség vallás-
oktatási ügyosztálya a fővárosi
iskolákban a zsidó tanulókat
vallásos körökben tömöríti.
Ezek a vallásos körök a tanév
alatti körzetenként, hetenként
két-három Öreg Sabbatot ren-
deztek. A legkiválóbb és leg-
eredményesebben dolgozó vallá-
sos körök pénzienkelés után a
Füvészház dísztermében gyűl-
tek össze, hogy a meghívott
vendégek előtt bemutassák
munkájukat. A Pesti Izr. Hit-
község képviselőjében Stöckler
Lajos elnök jelent meg; a rabbi-
kari dr. Fischer Benjámín fő-
rabbi képviselte. A vallásos kö-
rök ifjúsága a zsidó ember
szombatját mutatta be, a költői
pénzienként hangulattól kezdve a
szombattól búcsúzó Hallelig.
Talpraesett előadásokat hallot-
tunk az új Zsidó Állam törté-
nelmi jelentőségéről, a vallásos
körök működéséről, zsidó köl-
tők verseit szavalták s új hété-
nekeket daloltak össze átélés-
sel. Az Országos Zsidó Segítő-
Bizottság támogatja a vallásos
köröket; a bizottság segítségével
vendégelte meg a vallásosoktatási
ügyosztály a vallásos körök
tagjait. A vallásos körök ered-
ményes munkája a Pesti Izr.
Hitközség vallásosainak és
liturgiai énektanárainak érdeme,
akik nagy szeretettel, lelkesedé-
ssel és felkészültséggel nevelik a
gyermeket a zsidó kultúra, a
vallás, a nép szeretetére. Fel-
adatuk nem könnyű, hiszen
ezek a gyerekek otthonukban
vajmi kevés zsidóságot láthat-
nak és tapasztalhatnak. A val-
lások körök jelentősége éppen
abban áll, hogy a fiatal nemze-
dékét visszavezeti a zsidósághoz.
A műsorszámok azt bizonyítják,
hogy a gyermekek gondolkodá-
sa jó és helyes irányban halad.
Dr. Fischer Benjámín főrabbi
köszöntötte a gyermekeket és
felkeltő beszédben hívta fel
figyelmüket a zsidó kultúra ér-
tekeire. A hangulatos, szép ün-
nepesség a Hatikva eléneklésével
ért véget.

Megkezdődött a zsidó gimnázium templo- mának ujjáépítése

Az elpusztult szép gimnáziumi
templom ujjáépítésére megindí-
tott akciónak már is van ered-
ménye. Szíves adományok lehe-
tővé tették az előmunkálatok
elvégzését, egyelőre a templom
ablakainak beüvegezésére és az
elpusztított padlózat teljes pótlá-
sára kerül a sor. A belső be-
rendezésnek (padok, almemor,
világítás) helyreállítására szük-
séges nagy összegek előterem-
tése a legközelebbi feladat. A
jelenlegi munkákat a következő
adományok tették lehetővé:
A gimnázium VIII. osztálya 5200
Ft, az általános iskola szülői
munkaközössége 1000 Ft, a gép-
építési középiskola III. osztálya
500 Ft, egy gimnáziumi tanuló
szülője 500 Ft, Kárpát Ernő
50 Ft.

A hadnagy

Írta: Gelléri Miklós

A történet 1942-ben játszód-
ott le. Akkor még nálunk, az
országban viszonylagos nyuga-
lom volt. Törvények voltak
ugyan a zsidók ellen, de ezek
— egyelőre — csak lelkiileg ha-
toltak az érdekeltekre és
egzisztenciájukban támadták
meg az embereket; a kistiszt-
viselőt, a kereskedősegédet,
szóval a szegény zsidót, de éle-
tünk akkor még közvetlenül
veszélyeztetve nem volt. Beszél-
gettek ugyan már arról is, hogy
az itt élő, nem magyar állam-
polgárságu zsidókat — akárha
évlizedek óta laktak is az or-
szágban — elhurcolták Galí-
ciába és ott a németek halomra
géppuskázták őket, de ez, ak-
kor, inkább csak rémesének
lőnt fel; jóval később döbben-
tünk rá a borzalkodó valóságra.

1.

A hadnagy bevonult csapatá-
val Drohobiceba. Végigjárták a
házakat és ahol zsidókat talál-
tak, lelőtték őket, családostól,
gyermekestől, nem kímélve
még a csecsemőket sem. Amint
gyilkolásaik során belétek az
egyik zsidó házba, egy házas-
párt találtak, akik bátran néz-
tek szembe velük. Anyja szok-
nyájába kapaszkodva apró,
csillogószemű, értelmes arcu
fiúcska állott mellettük. A had-
nagy, aki elsőnek lépett a szo-
bába, ránézett a gyermekre és a
saját, hasonló koru kislia ju-
tott eszébe. Megtorpant és ta-
lán csak akkor eszmélt rá tet-
tére, csak akkor látta, hogy
milyen parancsot teljesített;
mögötte betóduló szuroyos-
puskás legényeinek rekedt han-
gou adta ki az utasítást:

— Ne bántsd a gyerme-
ket!

A katonákat kissé meglepte
a szokatlan, az irtóalmas pa-
rancs, pár másodpercig csend
volt a szobában, olyan nagy
csend, hogy szinte a halálra-
jötték utolsó szívdobbanásait
is lehetett hallani, majd eldör-
dült néhány puskalövés és a
kislia zokogva borult szülei
holttestemére...

2.

A budapesti, farsori zsidó Fü-
vészház kapuján megszólalt a
csengő. Éjszaka volt, az árvák
és gondozók már aludtak, sü-
tétek voltak az ablakok. A
szünni nem akaró, türelmetlen
csöngelésre felébredt a portás
és sietett kaput nyitni. A kapu
előtt egy hadnagy állott, vállán
zsákkal.

— Az igazgatót keresem! —
mondta a portásnak, aki szó-
 nélkül vezette be a különös lá-
togatót az irodába, majd ott
magára hagyva, felkelte gaz-
dáját, aki sietve ment át laká-
sából hivatalába.

— Mit kíván, hadnagy ur? —
kérdezte az igazgató. A had-
nagy rámulatolt az egyik szé-
ken heverő zsákra és válaszolt:

— Egy gyermeket hoztam,
szüleit lelőtték. Befogadja,
vagy bedobom a Dunába!

Az igazgató odament a zsák-
hoz, kibontotta a zsákot, óva-
atosan kifejtette belőle az alvó
kisfiút, gyengéden elhelyezte az
egyik asztalon, hogy fel ne éb-
redjen, majd megtörte a csen-
det:

— Hagyja itt, hadnagy ur,
gondját fogjuk viselni.

A hadnagy összehúzott boka-
ját, szalutált és elindult a kapu
felé. Az igazgató és a portás
némán kikísérték, bezárták a
kaput és hallgatták a tiszt lá-
valódó lépteinek kopogását a
néptelen utcán.

*

Aki pedig azt hiszi, hogy e
történet az író fantáziájában
született meg, fátogasson el a
Füvészházba és győződjék meg
arról, hogy ez nem kitalált
mese. A gyermek ma is az ár-
váház lakója, ott élte végig a
háborút és azt a rettenetes éj-
szakát, amikor egy légibomba
pincéig lerombolta az épület
egyik felét és talán odafönt, a
mennyeik országában az ő szü-
lei imádkoztak azért, hogy az
a bomba néhány méterrel távo-
sabb essék le, gyermekük élet-
ben maradjon, ne kövesse
őket a gyászos halálba és itt
neveljék őt a zsidó társadalom
hasznos tagjává.

Az IFA,

az Izraeli Felekezeti Alkalma-
zottak Országos Egyesülete ju-
nius 3-án tartotta első előjáró-
sági ülését a Pesti Izraelita Hit-
község előljárószági termében.
Vajda Zsigmond elnökölt az
ülésen, aki kiemelte Izrael Álla-
mának megalakulásáért küzdő
és vérző testvéreink hősiessé-
gét. Örömmel jelentette, hogy a
magyar kormány is csatlako-
zott azokhoz az államokhoz,
amelyek az új Zsidó Államot
elismerték. Felhívta a figyelmet
az új sekelektió nagy jelentő-
ségére és azt kérte, hogy az ak-
ció sikerül minden felekezeti
dolgozó a legnagyobb odaadás-
sal igyekezzen előmozdítani.
Hiltsch Alfréd titkár ismertette
az egyesület eddigi munkássá-
gát. Jelentésének elfogadása
után a szakszervezeti érdekkép-
viselő ügyét tárgyalta. Elha-
rározta, hogy leendőtanul
megteszik a szükséges lépése-
ket. Kimondották továbbá
rabbi-, hitoktató-, kántor-,
templomi énekes-, metsző- és
irodai alkalmazott-, valamint
vegyes szakosztály megalakulá-
sát. Az egyesület még az idei
nyári időnyben megszervezi a
felekezeti alkalmazottak ünné-
telését.

Az egyesület ügyeirei kérs-
séggel állanak a hivatalos órák
alatt a felekezeti alkalmazottak
rendelkezésére.

Az elnökséget felhatalmazták
elnöki tanács alakítására. A vi-
tában Domonkos Miksa, Sirota
Sándor, dr. Kurzweil István,
Trebitsch Márkus, Rubin Mik-
lós (az auli. orth. izraelita
hitközség dolgozóinak képvisel-
teiben), dr. Ligeti Imre,
Schwarcz László, Hammer De-
zso, Orbán Gábor, Simsonits
Lajos és Szoffer László elő-
járószági tagok vettek részt.

Az országos Sekel- bizottság nagygyűlése

Az 5708. évi sekel-akció ma-
gyarországi megindulása alkalmá-
ból az Országos Sekel-Bizott-
ság a Zenakadémia nagytér-
ben nagysikerű ünnepélyt ren-
dezett.

Berger Géza, az Országos
Sekel-Bizottság elnöke vissza-
pillantást vetett a sekel történe-
lére, kiemelve azt a tényl, hogy
most már a sekel megváltása
Izrael állama és ennek szabad-
ságharcra iránti szolidaritás ki-
fejezése. Dr. Szanyi Géza és dr.
Klein Imre, a Szochmut Jehudit
magyarországi képviselői Izrael
államának üdvözlését tolmácsol-
ták és fokozott munkára hív-
ták fel a magyarországi zsidóságot.

Eljárn Goldstein, a Jisro
hósi küzdelemről méltatta, majd
a sekel jelentőségét ismertelve
rámutatott arra, hogy a sekel
legelsősorban népszámlálás, te-
hát egyetlen zsidó léleknek sem
szabad lennie, aki sekejét meg
nem váltja.

Az ünnepély befejezésén a
Hanoar Hacioni énekkara mű-
vésziessen adott elő héber dala-
kat Ádám Enri karnagy vezén-
yeltével.

MEGNYILT HAJDUSZOBOSZLÓN WEISZ MARTON orth. kóser pensiója

Érdeklődés Budapesten, Rosenthal étterem, Wesselényi-utca 18
és Hajdúszoboszlón, Jókai-sor 10.

Svuoszi ünnepekre ruháit Ballonok, shantung kosztü-
már most tisztíttassa: tisztítása és impregnálása

BALOG GYÖRGY kelmefestő, vegytisztító
Andrássy-ut 33.

Nagymező-utcai oldalon. Telefon: 221-129.

S I R K Ő
ADLERNE

M á r t i r t á b l á k
J u t á n y o s á r o n
S o m o g y i B o l a - á t 7.

Az árvák atyját

A Pesti Izraelita Hitközség fuárvaházának újjaépítőjét, Dukesz Ákos elnököt tüneltő melegséggel és szeretettel ünnepelték a tiszteletére adott vacserán, abból az alkalomból, hogy érdemes munkásságát a közleársasági elnök a közelmúltban magas kitüntetéssel jutalmazta. A fuárvaház Vilma királyó-utí épületének csaknem a felét elpusztította a bomba és ma megújodva ismét áll az az othlon, amelynek falai között kétszáz árva nevelkedik. Az újjaépítés eredménye a pompás kultúrterem és rendbehozott templom is. Gál Ignác, a hitközség lelkes elnöke volt az első szónok, aki elmondotta, hogy hat hónapja még rengeteg rom volt, de az elnök, a választmány és a hitközség minden tagja rendkívüli munkát végzett. *Másfél év alatt szebb és értékesebb lesz az árva-ház, mint volt!* Dukesz elnök melán rászóigált a kitüntetésre. Dr. Schmetzer Izák rabbi azt fejtegette, hogy romokból újjaépíteni sokkal nehezebb, mint újat építeni. Dr. Katona József rabbi arról beszélt, hogy nagyon sok kis zsidó gyermeknek nincs oltbóna és nincs mellette két anyja: az apja és az anyja. Ha erre gondolunk, akkor nagy bátával kell megemlékeznünk Dukesz Ákosról, a szeretet és a jószág emberéről, a szociális munka óharcosáról. Dr. Holló Lajos a fuárvaház eljáratának és tiszteletkárának nagyrabecsülését tolmácsolta a kitüntetett elnöknek, akiben igaz embert ismertek meg. Vajda Sándor szerint az árva-ház újjaépítése valóságos hősköltemény. — Mi zsidók, — folytatta — csak akkor maradhatunk meg, ha teljes erővel segítjük a szabadság, a demokrácia megerősödését. Balassa Albert erőt kívánt a tolvábi munkához. Porgesz Izó arról az időről beszélt, amikor Dukesz Ákossal együtt a hadviselték bizottságában azon fáradoztak, hogy negyven ezer munkaszolgálatost ellássanak. Két árva megható szerepése következett ezután. Talpraesett beszéddel köszöntötték „Dukesz bácsit”, akinek magukrajzolta díszoklevelet adtak át. Lederer Mór igazgató kijelentette: az árva-ház mintegy három éve kapla az első kitüntetést, amikor Stöckler Lajos, a hitközség elnöke Dukesz Ákost jelölte ki az újjaépítés hatalmas feladatának elvégzésére. Fried Jenő fogadalmat tett, hogy még határvyozottabban lesz a fuárvaház segítségére. Benedek László dr. a Pesti Izraelita Hitközség vezetősége és új eljáratósága nevében köszöntötte Dukeszt. — Mindnyáján érezzük — jelentette ki, — hogy méltó férfit ért a kitüntetés. Gál Ignác az árvák támogató ifjusági kör lelkes tagjai, Fried Jenőné pénzügyi eljárató és Laub Li-

pótnét, a hitközség bizottság helyettes elnökét ünnepelte. Dr. Vass Lipót, aki harminc esztendője együttműködik vele, köszöntötte Dukesz Ákos. György Endre az Új Élet üdvözlét tolmácsolta. Rosenfeld László pedig annak a fiataloságnak a nevében beszélt, amelynek „nem célja, hogy csak táncoljon, szórakozzék”, hanem, hogy támogassa az árvaságra jutottakat. Dukesz Ákos meghatottan köszöntö meg az ünneplést. — Mindig dolgoztam és továbbra is dolgozni fogok. A kitüntetés tulajdonképpen eljáratósáimnak, munkatársaimnak és a hitközség bizottságnak, illetve a bizottság elnökének: Gál Ignácénak érdemeit jutalmazza. Különösen ki kell emelnem a betegesen fekvő Rábr Miksa eljáratósáim odaadó tevékenységét. A pesti zsidóságot nem volt nehéz az árvák érdekében megmozgatni, mert látta, hogy itt igaz munkát végzünk. Az árvaházat a legnagyobb igyekezettel lényeg másfél év alatt építjük újja. Az, hogy munkánk ilyen eredményes, Stöckler Lajosnak, a Pesti Izraelita Hitközség elnökének köszönhető. Ugyanígy gyorsasággal épült újja a Zsidókörház is. Mi voltunk a hitközség elmunkásai... Hosszan és lékiesen ünnepelték még az egybegyűltek a fuárvaház elnökét, akinek két pöl-tömnyi árva színes virágcsokrot adott át.

Szovjet-zsidó hiradó

A PRAVDA május 29-i száma hosszabb cikkben foglalkozik a palesztinai eseményekkel. A cikk a többi között ismerteti a Szovjetuniónak a Palesztina ügyében tanúsított álláspontját: „A palesztinai kérdésben — írja a Pravda — a Szovjetunió magatartása kezdettől fogva világos és határozott volt. Mindenkori arra törekedett, hogy biztosítsa mind a zsidó, mind az arab nép érdekeit. E cél érdekében egyenlő jogon alapuló független és demokratikus felépítésű egységes zsidó-arab állam létrehozatát szorgalmazta. Minthogy e megoldási mód mindkét fél ellenállásával találkozott, a Szovjetunió végérvényesen a kettőszakítás mellett döntött.”

„A Szovjetunió — folytatódik a cikk — mindenkor megvédte és megvédi most is az arab államok és népek függetlenségét. De tisztában kell lenniök azzal, hogy e háború, amelyel a fiatal zsidó állam ellen törtek, nem az arab nép érdekében történik, hanem kizárólagosan azért, hogy a zsidó népet megakadályozzák önálló és független államuk megteremtésében.”

AZ EMESZ állami zsidó könyvkiadóvállalat kiadásában kötet jelent meg L. Zinger tolmácsolásában.

lönösen ki kell emelnem a betegesen fekvő Rábr Miksa eljáratósáim odaadó tevékenységét. A pesti zsidóságot nem volt nehéz az árvák érdekében megmozgatni, mert látta, hogy itt igaz munkát végzünk. Az árvaházat a legnagyobb igyekezettel lényeg másfél év alatt építjük újja. Az, hogy munkánk ilyen eredményes, Stöckler Lajosnak, a Pesti Izraelita Hitközség elnökének köszönhető. Ugyanígy gyorsasággal épült újja a Zsidókörház is. Mi voltunk a hitközség elmunkásai... Hosszan és lékiesen ünnepelték még az egybegyűltek a fuárvaház elnökét, akinek két pöl-tömnyi árva színes virágcsokrot adott át.

lából A zsidóság szociálökonomiai összetétele a Szovjetunióban címmel. A könyv négy fejezettel tartalmaz: 1. A zsidók szociálökonomiai helyzete a forradalomelőtti Oroszországban. 2. A nagy októberi forradalom és a zsidókérdés megoldása. 3. A zsidóság lársadalom-átértékeződése és harc a szocializmus kiépítéséért a Szovjetunióban. 4. A szovjet-zsidóság a nagy honvédő háborúban és a háború után.

A MINSZKI bjelorusz rádióállomás vezetősége elhatározza, hogy állandó heli műsorszámába iktatja a jiddisnyelvű irodalom és művészet ismertetését.

A KIEVBEN most megjelent zsidó irodalmi almanach kapcsán a kritikák feddőleg állapítják meg, hogy némelyik írónál a „nemzeti körülhatároltság” szűk és egyszempontú látásmódja érvényesül.

Felbívják e szerzőket a szovinizmusnak nemcsak politikai, de szellemi veszedelmére is, mely végül azt eredményezi, hogy alkalmatlanná válnak az igazság teljességének felismerésére.

(v. b.)

MODERN PARÓKÁK, pótrészek
művészi kivitelben **ALTSCHÜLER E.**
BUDAPEST, VII., CSÁNYI-UTCA 12
TELEFON: 421-057

Komlósné visegrádi szünidei nevelőintézete
ismét megnyílik. Előjegyzés: Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 6

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

Kivándorlók figyelmébe!

Bárman mehet bárhová, ha nemzetközi szakmával rendelkeznek. A „Gold” lehneműzőm (Rumbach Sebestyén-utca 8. sz.) tulajdonosai vállalkoztak arra, hogy rövid idő alatt (esti tanfolyamon is) kétkézik a férfi fehéronmú (ing, sporting, ingköt, alsónadrág, pizsama) szabását, varrását, mellyel ugy Eneeben, minni bárhol, biztos existenciát teremthet bárki magának, mellyről számos köszönő és elismerő levél tanusodik. Új tanítás június 15-én kezdődik.

Szülők, iskolák figyelmébe!

Legszebb évvégi jutalmaknyv
Vihar Béla: A csodálatos hajó
című pályadínyertes meséknyve.
Az angyalköltészet, chaszidogendák leldőszóada 6-12 éves gyerekek számára.
Egyetlen zsidóárgyu meséknyv, közel 100 oldal. Művészeti illusztrációk.
Ára: 10 forint.
Megrendelhető: Neuwald könyvnyomda, Bp., VIII., Célő-ut 48.

Szabadsághegyen a Noémi penzióban,

FELHÓ-U. 11. alatt
ELSŐRENDŐ ORTH. ELLÁTÁS, határozott ósparkban, folyóvízes szobák. Fiamlányok áduhetése — 10 éves-től — még néhány helyre előjegyzéssel. — Továbbá AGGANCUS-UT 3 ban unjonnan bevezetett GYERMEKORT-HON, pedagógus és orvos közreműködésével. (Az orth. rabbióság felügyelete alatt.) Telefon: 16-18-12.

Talesz, t'filin legyszer vétel eladás, Jahzeimábla készítés, Ungár Mór, Károly-u. 17, kapu alatt v. I. 4.

BUTOROZOTT SZOBA,

Hűdőszoba használatra, rendes fiatalember részére kiadó. Kászár-u. 16. III. 9.

Nyári lakást,

(komfortos szobát kóser ellátással, magán családnál, kelendőleg hegyes vidéken keres „ldősebb urilölgy” jellegre a kiadóba.

Utcái szoba

Erzsébet-köruton, egy- vagy két személynek kiadó. „Orthodox családnál” jel. a kiadóba.

Takarításért

Lakást keres, vagy kisebb háztartásba elhelyezkedni. „Jó munkatér” jelzésre a kiadóba.

Likörgyár

keres jól bevezetett iparkészítványos ügyből. Ajánlatokat eddigi munkájáról megjelölésével „Jó munkatér” jelzésre a kiadóba.

Felhívás

A Magyarországon tartózkodó palesztinai állampolgárok és mindazok, akik Palesztinába szülő visszatérő vizummal rendelkeznek, felkérjük, hogy saját érdekükben jelentkezzenek a PALESZTINA HIVATALBAN, Budapest, V., Vécsey-utca 3. sz. alatt.

Jelentkezés minden hétköznap a. c. 10-1 között.

Az egri Izs. Szentegylet

szívesen behívja az Egerből deportáltak hozzátartozóit, hogy amennyiben a rövidesen beérkező emlékműre mártírhálált halt hozzátartozóik meglátogatásához, illetve megörökíteni kívánják, ezen szándékukat közöljék a pontos adatokkal 8 napon belül az Egeri Izs. Szentegylet címére (Eger, Híday K. utca 7.) küldjék meg.

Ezzel egyidejűleg kérjük a hozzátartozók összegét is a fenti címre elküldeni.

Az egri mártírok Jahrzeitje június 29-én lesz

Az emlékmű felavatását követő időben közösen tartjuk.

Egeri Izs. Szentegylet Elnöksége.

MEGHÍVO

A SZÉKESFEHÉRVÁRI ISRAELITA HITKÖZSÉG ELŐJÁRÓSA
június 17-én, csütörtökön reggel 9 óráig kezdettel gyűlésmegbeszélést tart a székesfehérvári téglagyárból elhurcolt és

mártírhálált halt

hitvesvénainak emlékére, melyre szívesen várja az emlékműre adott hozzájárulásait és érdeklődőit.

A gyűlésmegbeszélés keretében bucsuzunk el a templomunk falaitól, melynek lebontására kezdték, hogy helyet adjanak a

Magyar Zsidó Mártírok Emléktemplomának,

mely hívásra lesz az ártatlanul elpusztított 700.000 hitvesvénaink emlékének megörökítésére.

Orth. Izraelita Anyahitközség, Miskolc.

PÁLYAZAT

A Miskolci Orth. Izr. Anyahitközség pályázatot hirdet a hitközség berendezett Kulturális otthon rituális könyvtárának és bútorzatának kiegészítésére.

Írásbeli ajánlatokat a hitközségi irodához küldendők.

A Hódmezővásárhelyi Izraelita Hitközség

a deportáltak és munkaszolgálatban elpusztult testvéreink emlékére június 20-án, d. u. 5 órákor

avatja fel

a templom előcsarnokában. Az érkezőket szívesen meghívja az Elnökség.

Balatonfüred

Legjobb helyén, „Muskátli” nyaralóban szobák kaphatók. Cím: Veszprém, Balatonfüred.

MINTAVÁSÁRRA vidéki korekedő család, valamint egész évben, pesti munkásoknak adott, ottbéli halálhullat magyarságuk megvédésére, Király u. 98. Mezőudvar.

HIREK

— **Eppler Sándor emlékezete.** Eppler Sándornak, a Pesti Izs. Hitközség volt főtitkárnak halálának évfordulója alkalmából barátai és tisztelői kedden reggel a rákoskeresztúri temetőben meglátogatták a sírját. Eppler Sándor érdemeit dr. Herszkovits Fábán rabbi értékelte. Az Eppler Sándor Baráti Társaság nevében dr. Kerestész Adolf beszélt, dr. Kalona József rabbi a legyelekes ünnepség végén Kaddist mondott.

— **Muzeumlátogatás.** A Zsidó Világkongresszus Magyarországi Tagozatának vezetésének feladata annak fontosságát, hogy a Magyar Zsidó Múzeum gyűjteményeit minél többen megismerjék, június 10-én, csütörtökön délután 6 órákor baráti körrel — szakértői vezetéssel — meglátogatta a Múzeumot.

— **A WIZO június 15-én,** kedden d. u. fél hatkor V., Arany János u. 29. szám alatti helyiségében sövőúti kulturdél-utánt rendez. Előadók: Gács Teri és Wiesel Zoltán. Belépődíj nincs. Június 22-én a WIZO Garden-party-t rendez a Fűzők kerthelyiségében, Vilma királynő-ut 95. Esős idő esetén fedett terem. Vendégeket mindkét alkalommal szeretettel vár a WIZO vezetés.

A NŐSE HÁMIZRACHI június 12-én, szombaton délután 3/4 órákor Oveg Sabbat előadást rendez Laudon-utca 3. sz. alatti kultúrházban. Előadók: Frankl József, Hiltl Sándor, dr. Kardos László. A koncertet a híber közönség látogathatja.

— **Óbuda egész zsidósága** az Óbudai Magyar Ifjak Baráti Köre — rendezésében június 16-án, szombaton este 7/8 órai kezdettel a Zichy-utca 9. alatti díszteremben az ercsi szabadságharcosok javára műsoros estet rendez. Közreműködnek: dr. Herszkovits Fábán rabbi, Várnai Zseni író, Schnürmacher Zoltán, valamint a Kör kulturgárdája és énekkara.

— **Debrecen új főkántora.** A debreceni statusquo izr. hitközség május 30-án tartott ülésén egyhangú lelkesedéssel Silber Efrajmot (Vilmost) a tehetséges fiatal kántort választotta meg főkántorává.

— **Az „Új Világ”, a Magyar-Szovjet Művelődési Társaság politikai és társadalmi helyzetét május 21-én, május 28-án és június 4-i számaiban „Időszaki kérdések” című rovatban foglalkozott a palesztinai eseményekkel.**

BARMICVORA előadások, hitközségi, munkaszolgálatosok, válogatott lakosság, mely háznál, csatlakozó Pestkörnyéken nyaralókban. „Perlekt” jelölés a kiadók.

— **Harmadéves jubileumát** ünnepeli Havas Sándor a Csáky-utcai templom énekharangjának édesanyja vezetésével. A három évtizedet mindvégig egy helyen, az V. kerületi templomában töltötte el. Ez idő alatt a kántornemzedékek egész sorát nevelte és sok neves templomi énekes körült ki azok közül, akiket nagy szakértelemmel tanított, szeretettel, sok jóakarattal és még több türelemmel irányított. Harmadéves nagy idő; nagy még akkor is, ha a szépséges héber imák és dalok interpretálásával, ezeknek Istenhez való közvetítésével teik el. Ezt a lüszes és odaadó szolgálatait ünneplik meg június 12-én, a szombati istentisztelet keretében a jubileumi működési helyén: a Csáky-utcai templomban a hivatalos körök és a lelkes hallgatók, akik olyan régóta gyönyörködnek Havas Sándor művészetében. (gy. e.)

— **Záróünnepély a Borocho-
körben.** A marxista ökonista elmélet és az Erec-ismertet alapjait foglalkozó káder-szeminárium záróünnepélyét május 29-én rendezte a Borocho Kör. A nagyszerű ünnepélyen a hallgatók nevében Frankfurter Imre és Hahn Jenő tartott értékes előadást. Majd Veres Magda ismertette azokat a kulturális feladatokat, amelyek a magyar zsidóság haladásáért neveléséhez szükségesek. Végül Berger Géza, a vezetőség nevében átadta a háromnapos szeminárium ötven hallgatójának a Borocho Kör oklevelét. Az ünnepély előtt Grosz Dávid mondott összefoglaló beszámolót az ercsi helyzetről.

— **Megalakult a Dachau környéki deportáltak bajtársi társasága.** A Munkaszolgálatosok Országos Antifasiszta Szövetsége helyiségében tartotta meg a Dachau és környékének társaság alakuló gyűlését. Az ünnepélyes alakuló közgyűlésen a MOASZ elnöksége Sinter Dezső ú. elnök vezetésével vett részt és ismertette a megalakulás jelentőségét. A Pór Dezső választási bizos vezetésével megtartott választás során elnökül dr. Tesler Ernő orvost, társelnökül Halász Györgyöt, Klein Tibort és Gerő Sámuel, főtitkárnak dr. Radó Sándort választották meg. Jelentkezni a Monisz. VI. Bajcsy-Zsilinszky-út 5. sz. alatti helyiségében lehet.

— **Landauer Ervin** munkaszolgálatos, aki 1917-ben született és 1944 december 4-én halt meg Győrön, a győri zsidótemetőben hantolták el. A hozzátartozóknak bővebb felvilágosítással szolgál a maglódi izr. hitközség.

A kis Einsteinok

A napokban résztvettünk a Pesti Izs. Hitközség Wesselényi-utcai általános iskolában nyolcadik osztályának a színterében. Ahogy belépünk a terembe, rögtön feltűnt, hogy hosszú lócákban sorosan egymás mellett szüülők ülnek. Ez egyik demokratikus jellegű újítása a hitközség általános iskolájának. A szüülőknek lehetőséget teszünk, hogy saját maguk győződjenek meg arról, hogy év közben milyen szellemben, milyen módszereket folytat a tanítás, ellenőrizhessék, vajjon elfogult-e, türelmetlen-e a tanító gyermekeikkel szemben. E „felülről jövő” újítás mellett szemünkbe ötlött a szépen felkészített terem. Ez a kicsinosítás nem egy alkalomra készült, egész évben folyik a verseny, az osztályok között, ki tud szebb, öltetesebb és tartalmasabb falujásgot szerkeszteni, a demokrácia nagyjainak képét művésziesebben megrajzolni, virágokat, fényképeket a falakat felkísérteni. Az ajtóval szemben rögtön meglátjuk Lenin és Szóliki képét virágokkal koszorúzva.

Czeisler Ödön tanító osztályában vagyunk, aki éppen számtanórát tart. Előjáróban megkérdezzük, hogy Czeisler Ödön tanító számtanoktatási módszerének a híre eljutott-e pedagógiai legfelsőbb vezetőséghez is, akiknek kiküldöttje most itt figyel, hogyan lehet még az olyan elvontnak minősülő tárgyat is, mint a számtan, demokratikus szellemben tanítani. Czeisler Ödön számtanoktatási módszerét érdekelni pedagógiai szaklap feladatok: mi a végeredményét közöljük olvasóinkkal, azt, amit láttunk. Láttuk, hogy az egész osztály kivétel nélkül olyan lelkes érdeklődést mutat a számtan iránt, amelyet a leggyakoribb esetben lehet látni. Láttuk a nagy figyelmet is azt, hogy Czeisler Ödönnek sikerült nemcsak két-három jeles növendékkel, hanem egész osztályát a matematikai gondolkodás útjára rávezetni s ma már ott tart, hogy jóval tudhatva a tanterv előírásain, végzi a munka „hároméves terét” a számtanoktatás terén. Hogy mennyire tudnak Czeisler Ödön növendékei számolni, azt a legjobban azzal a megjegyzéssel tudjuk értékelni, amelyet az egyik pedagógus tett: „Hát nem a diákok drukkolnak, hanem én drukkolok, nehogy nekem adjanak fel egy ilyen példát megoldásra, mert lemaradnék a nebulók mögött.”

(GERVÁI)

MAGASLATI ÜDÜLŐHELYEN

hathatós nyaralást nyújtunk teljes ellátással központi adókat, ki lakók részére a (házi) vállalkoz. Póder Tiboré, Pásztor.

SIRKÓ LÖWY-nél BUDÁN
II., Fő-utca 79 (Ganz-utcai vill. megállónál.) Leszállított árak! Tel.: 160-573.

— **Jiddis dalok** hangzottak fel a Magyar Rádióban, Budapest II. hullámhosszán, június 2-án, szerdán este 8 órakor. Mischa Bernstein, a varsói Jiddis Színház kiváló művésze lépett a mikrofon elé, hogy harminc percen át a zsidó népeletről vett szomorú és vidám dalokkal szórakoztassa a hallgatókat. Lágy, szívhezszóló hangja tökéletesen érvényesült a rádióban, amelynek hullámai közvitélték.

— **Kulturterem- és emlékmű-avatás.** A Budapesti Izraelita Komagylet vasárnap délelőtti rendezte meg ünnepített templomának, kulturteremének és martirhalált halt tagjai emlékművének avatási ünnepélyét. A templom és a kulturterem zsúfolásig megtelt. Az ünnepségen képviseltették magukat a honvédség, a rendőrség, a Magyar Dolgozók Pártja, a Munkaszolgálatosok Országos Antifasiszta Szövetsége, az Evangélikus Presbitérium, a Magyarországi Izraeliták Országos Irodája, a Magyar Cionista Szövetség és a különböző zsidó társadalmi szervezetek. A megnyitó beszédet **Futuli Jenő** elnök mondta. Ifj. **Schück Jenő** rabbi, több százados tempomavató beszédében méltatta a népi demokráciát, amely lehetővé teszi a hitvallás szabad gyakorlását és templomok építését. Az emlékmű- és kulturterem-avató beszédet **Paneth Izák** kun-szemlelősi főrabbi mondta. A martírok emlékét méltóbban nem is lehetett volna megörökíteni és megdicsőíteni, mint hogy kulturtermet építenek emlékeztetőre. **Fisch József** a Kazinczy-utcai templom főkantora és kórusa **Speiser Márton** karnagy vezényletével zsoltárokat énekelt áhítatos érzéssel.

— **Halálozás.** Lag Beomer napján hunyt el 63 éves korában özv. **Alt Gyuláné**, szül. **Engel Adél** kispesti lakos, aki a pesti orth. temetőben talált örök nyugalomra. Évtizedeken állt Tinnyén, ahol, azóta mártírrá lett férjével és akkor még nagy családjával vezetője volt a zsidó életnek. Életének utolsó napjait az aggódás és az áldozatkész forró szeretet töltötte be Erecért, ahol maga is járt. A kispesti zsidóság igazi kegyelettel gyászolja özv. Álmét, aki a mélyen vallásosak és jótékonyak közül való volt.

— **Az új képviselőtestületi tagok** sorában lapunkban **Salomon Herman** ügyesemester neve látszik. **Salomon Armand** néven jelent meg.

BUTOROZOTT szoba kiadó hitközség hánykén, orth. családdal, Garin-tól kezdve, férjemenes. Cím a kiadó-hánykénban.

Óbudai villában, autósúszó és villamoshoz közel, egy szoba háttér-és szoborokos lakás, szomszédok kiadó. „Erdősi hozzájárul.” kérelem a kiadóba.

ORTHODOX középkori nő kis családdal házvezetőnő állást keres. Csengery-u. 57. I. 9.

A palesztinai bevándorlás

A Pro Palesztina Szövetség most tartotta meg választmányi ülését. Dr. **Izsák Ede** ügyvezető elnök hangsúlyozta, hogy az új zsidó államnak jó példával kell előljárnia a szocializmus, a haladás és a humanizmus útján. Dr. **Szönyi Géza** Erec politikai és katonai helyzetéről adott elő. Beszért a Hagana hősi harcáról, amely az egész világ csodálatát és elismerését vívta ki.

A helyzet normalizálódása után meg fog indulni a nagyarányú bevándorlás és akkor a Palesztina Hivatal is megkezdí Izrael vízumainak kiadását. A KKL és a KII részéről Ben Jiszrael és M. N. Nossin, a két Álap jeruzsálemi kiküldöttje tartotta meg beszámolóját az Álapok magyarországi munkájáról, hangsúlyozva, hogy a feladatok megsokszorozódásával a galuti zsidóság kötelességei is meghatározóznak.

Dr. **Buk Miklós**, a jeruzsálemi egyetemről tartott igen magas színvonalú előadást. Szerinte szükséges az egyetemi barátok körének megalakítása, amely körnek feladata lenne a héber egyetem könyvekkel és pénzzel való támogatása. Dr. **Löwinger Sámuel**, a Rabbiképző Intézet igazgatója javasolta nagyarányú gyűjtőakció indítását. Az előadások után a Pro Palesztina Szövetség határozati javaslatokat fogadott el, amelyekben örömeink adott kifejezést a Zsidó Állam megalakulása fölött. Különös elégtétellel vette tudomásul, hogy egyedül a Szovjetunió — melynek dicső hadserege mentette meg a magyar zsidóságot is — állott mindvégig határozottsággal és kitartással a Zsidó Állam megalakulása mellett.

Zsidó dráma az ókorban

A Pesti Izr. Hitközség május 29-i Oneg Sabbat rendezésének keretében, dr. **Waldapfel Imre** tartott előadást „Zsidó dráma az ókorban” címmel. Előadásában megállapította, hogy a zsidó drámanak csak kezdetei vannak, de fejlődése, folytatása a középkorban nem volt és azok a zsidó drámaírók, akik az utóbbi két évszázadban dolgoztak, a görög, illetőleg az európai dráma hagyományaihoz kapcsolódtak bele és azzal karöltve fejlődtek.

Részletesen ismertette az

egyetlen zsidó-görög drámának a tartalmát. A dráma címe: *Erágogé*. Ennek a egyetlen zsidó drámai kísérletnek sem ismerjük a teljes szövegét, mert csak töredékekben maradt fenn. Dr. **Waldapfel Imre** előadása után a Pesti Izr. Hitközség ipari leányképzőiskolájának énekara dr. **Soltészné Mehler Erzi** vezényletével hében dalokat énekelt. Dr. **Hahn István** a kulturális ügyosztály nevében méltatta **Waldapfel** értékes előadását.

— **A VARSÓI GETTÓHARCOK** lélekzetlítően izgalmas filmjét vetítették le szombaton és hétfőn este a Hasomér Hacair-Borochov körben. Az SS hagyatékában talált képekből meglevenedet előtűnk a gettókakó hősiességét halál küzdelme, amely az utolsó szál emberig tartott. A fanatizmus esodákat művelt, jeltotta is a náciak sorait, de az egyenlően küzdelemben a gettó foglyai természetesen nem győzhettek. Odaveszttek valamennyien, de nevüket örökre beirták a hátrak és a testvérmilkók halálát megtörték tiszteletreméltó seregének aranykönyvébe. A film, amelynek címe „A romoktól a szülőföldig”, élvezet Palesztinába, ahol otthonra találunk ama kevesek, akik a nagy katalizmusban kivételesen megmaradtak és emeltek az őshazába új életet kezdeni. A film kísértőenélként két gettótall, amit a halálbamenők énekettek, játszottak lemezről. Az „Es breunt” refrén, szívbemar-

ko. Ezt a szöveget, dallamot és hangot nem lehet elfelejtetni! A film bemutatásával missziót teljesítettek.

— **Zászlóavatás Debrecenben.** A „Gan-Aviv” a debreceni Bnó Akiba mihián Lag-Beomer napján zászlóavató ünnepség volt. A kert legszebb pontján elhelyezett virággy közepébe illesztett kék fehér zászlón, a Hagana harcászólító felbívása hirdeti: *Houma kotá, hiszladrú, A Nemzet szőlő, sorakozz!* *Eisner* Slómó, a debreceni csoport vezetőjének megnyitó beszéde után **Rosenbaum Aladár**, a debreceni Mizrachi elnöke adta át **Fischman Cvi** ohavérnak a zászlót, aki a mihi nevében vette át. Dr. **Weisz Miksa** főrabbi megrendítő beszéd kíséretében áldotta meg a zászlót. Dr. **Gál**, a debreceni MCSz elnöke, **Scheiber** ortodox hitközségi elnök, **Csengri** Leó status quo hitközségi elnök, **Lövi** Slómó a Bachad, **Willner** Chaim az erci központ nevében szólaltak fel az ünnepségen, amelyet a lányok szavalata, szép ének és táncszámai kereteztek.

A HASOMÉR
HACAIR — BOROCHOV KÖR
FILMBEMUTATÓJA
az Andrassy-ut 89. I.
ELŐADÓTERMEBEN

A romoktól a szülőföldig

(Eredeti kévételek a varsói gettó lakóházáról és az Exodus 1917 hajóról.)
Óriási siker! Prolongálva!

Június 15, kedd este 8 órakor
16, szerda „ 8
17, esütörtök „ 8
Minden előadás előtt erci helyzet-
ismertetés. Helybiztosításról ajánlatos
előre gondoskodni. Műsorengedély.
Telefon: 228—417.

ÜZLETEK

EXPONÁLT helyeken
felosztva is előnyösen
kaphatók **FELLNER**
Szt. ISTVÁN-körút 30

PERZSA

szőnyegek

VÉTEL ELADÁS **UNGAR** Király-u. 14 és
Rákóczi-ut 42

A pontos, megbízható

„**DAVAJ**” BOY-vállalat
mindent ellintéz. — (Éjjel-nappal)
Teher-taxival is.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

MÁTRAFÜREDRE JÖJJÖN SVUJJSRA

szobaelőjegyzés. Schwartz, orth.
kóser penzió. Telefon 6.

KARCSUSÁG TITKA:

EHRENTHALNE fűzőszalonja

Budapest, Dohány-u. 39. Telefon: 424-281. Melltartós kombinék, fürdőruhák hozott anyagból is.

Székely Emil

Brilláns, ékszer, arany, ezüst, órák, vasm. esztét. és elad.

UJ

KÉZIKOCSIT

honnan végy? Bajnok-u. 34

Gyermekágyak, jégszekrények, konyhabutor

HIMMLER

műasztalosnál VI., Zichy Jenő-
utca 32. (Nagymező-u. mellett.)

Társbérletet

keresünk jobb és
kiseb. szobát. Ha
két nem vezetünk. Cím a kiadóban

Akar ön férjhezmenni...?

ma most készítesse el kérelmét a **Himmler** (Népszínház-u. 40. I. 1.) Kérelmre várja és birtok. ruházattal és művészi kivitelben és olcsón készíti, pontosan színi a **Himmler** Gyűjtemény meg róla

Háztartás

minden évben június firsta n. 1-2 számú háztartási vezetői elvált, vidékre is. „Teljesen megbízható” jelzése a kiadónak.

KORREPETÁLÁST vállal műgye-
tomi háztartó, perfect zongora és an-
gól tudással, nyaralásért és némi fi-
zetésért. „Műgye-temi háztartó” je-
lzése a kiadónak.

ANGOL-francia-német pedagógus la-
márno olaszul egy-két gyermek mellé
a nyári hónapokra, vidékre is. „Ta-
márno és konverzáló” jelzése a ki-
adónak.

VIDÉKI

nagyvárosban, főútcán,
forgalmas helyen levő textil üz-
lethez szombatheti pénzesztársat
keresek. Cim a kiadónak.

Magányos,

garzon lakásba szívesen látna es-
tendőket önmaga a vallásos uris-
zonyi vagy lányt, letétele, szan-
pálus nők válasszák. „Sürgős
4972” jelzése a kiadónak.

Társbérleti

szobát keres magá-
nyos tisztviselő. Címeltet kérem be-
adni Deget portának. Bethlen-tér 2.

TARS. vagy albérletet, különbajárta
szobát keres, otthon dolgozó magá-
nyos nő. Cim: Szv. Tamasz Fülöpé,
IX., Mező-u. 11. III. 2.

Két egyedülálló
jóbarátnő

egyiknek üzlet, másikonak komoly
fizetői állása van, benékedtük il-
kózzal férjhezmennek 45-55 év,
egyszerűen bárki szívesen uris-
zonyhoz. Válasszák a kiadónak. „Ny-
ugodt otthon” jelzése a kiadónak.

Információképes

feléppel rendelkező építéskereskedő,
keresi oly tulajdons, finomleltű uris-
zony (47 éves) ismeretségi há-
zasodás céljából, ki az üdvözlés-
hez komoly töltöt hozhatna. „Esetleg
benőszülnek 4974” jelzése a kiadónak.

A HAPOEL M. S. E. hírel

MISKOLCON megalkult a HAPOEL
Labdarúgó. Szakszervelet és már az
első mérkőzésükön, a helybeli nyom-
dások ellen szívesen mutatkoztak be,
amikor a 5:5 arányú döntetlen
eredmény értük el.

DEBRECENBEN is megalkult a
magyarországi sportklub. Labdarúgó es-
tendőket most van kézzelkötőben. Asztali
teniszvezetők vendéglátó lakást a szol-
noki Hapoel. A csapatvezény eredménye 8:8. A debreceni Hapoel asz-
tali teniszvezetői barátságos mérkőzés
Debrecenben 20:1 arányú győzelmet arat-
tak a helybeli rendőrtanostól ellen.

SZEKSZÁRDON is megalkult a
Hapoel, amit a helybeli Húsás és a
Felsőúti sportbarátok örömmel fogad-
nak.

A BUDAPESTI HAPOEL, a lakó-
közösség és az esős dők elmozdítását
követően, edzőket és öltöztetőket
az ifjúsági bajnokságra. Felsőúti és
Felsőúti sportbarátok örömmel fogad-
nak.

Schulz Jenő cég

Órák-ékeztetés (órajavítás)
VII., Wesselényi-u. 6., a régi házban

Gergely Miklós

aranyműves és ékeztetés
NÉVELI Tel.: 422-345. ELADÁSI

ZSIDÓ URİKÖRÖK legmegbízha-
tóból házasságközvetítője
GOLDNÉ
VII., Alsóerdősor 8. sz. 2.
Telefon: 221-349.

GAZDASÁGI akadémiát végzett, vagy
csak hosszabb gazdasági gyakorlattal
és bizonyítványokkal rendelkező

férjet keres

52-55 évig, egyedülmaradt középkoru
urisnony, kével rokonsággal Ameri-
kába mehetne. „Gazdálkodó leánya”
jelzése a kiadónak.

JELENTKEZZEN az a korrekt
férfi, kinek nem kell hozomány,
hanem meleg otthonra vágyik
és feleségül venne harminchár-
mas dolgozó, saját kétszobás
lakással, musz. özvegyet. „Szép
lesz az Élet” jel. a kiadónak.

HUSZONHÁROM éves vidéki, magas
fizikailag 25 hold földdel és ház-
sal, irremegő hűtővel és gázol-
ló 20 évig, házasság leánya isme-
retes.

házasság céljából

„Boldog otthon 20” jelzése a ki-
adónak.

Férjhez adnám

csinos, minden információt ki-
lábó huszonkét éves hugomat
hozománnyal. „Biztos egész-
tencs 4996” jel. a kiadónak.

Házasság céljából

megismerkednék jómegjelenésű, intelli-
gens urisnony. 45-50 évesig, kinek
gyermek van. Jó külsejű, ártatlanságú,
muz. özvegy vagyok. Jól jöve-
delmező ingatlan, nagyon szép laká-
som van. „Szerelő anya — megértő
feleség” jelzése a kiadónak.

Benőszülnek magas, jómegje-
lenésű minden
információt kibíró 44 éves,
volt önálló kereskedő, jelenleg
a vásárpárban vagyok alkalmá-
zásban. Kizárólag teljes című
levelet kérek, 44 éves korig.
„Szeretetre vágyom 4970” jel-
zése a kiadónak.

Benőszülhet

Füszér-csemege
üzletbenbe olyan 40-45 éves
férfi, aki üzletbenben segít-
társam lenne. „Nyugodt élet
4971” jelzése a kiadónak.

A VAC HIREI

Szükségkérvényen, a VAC uszók és
vannak azok azon szép eredménytel
szerepeltek.

Közvetítők a gyorsaságban,
működésben, házasságban, szülő-
kban és a többi számokban: Acél
Tamás, Elster Róbert, Erdi János,
Sperling György, Blah Tamás, Weiss
András, Weinberger Ferenc, Gulyás
János, Tolmács János, Ligeti Róbert,
Földényi Imre, Solt György, Vadász
László, Mosonyi Klára, Viola, Lou-
gyl.

A vízpoló mérkőzés 6:1 eredmény-
vel zárult a VAC kapará.
Június 15-én d. u. 6 órákor az
Alanya-utcai gimnázium udvarán a
VAC és a Zsidóklub közötti torna-
bajnokság kezd.

Ünnepi imaidők a pesti templomokban

	Dohány	Kun- bach	Bethlen	Csáky	Dózsa	Nagy- fűvadás	Fáva	Zugló	Fü- fűvadás	László- vár	László- vár
Péntek este	1/49	1/49	1/49	1/49	1/49	1/49	1/49	1/49	1/49	1/49	1/49
Szombat reggel	715	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
Szombat délelőtt	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Szombat délután	1/49	1/49	8	8	8	8	1/49	1/49	1/49	1/49	1/49
Szombat (Sovvauusz előeste) .	915	925	925	925	925	925	925	925	915	915	915
Vasárnap (Sovvauusz I. reggel)	715	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
Vasárnap (Sovvauusz I. d. e.) .	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Vasárnap (Sovvauusz I. d. u.) .	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
Vasárnap (Sovvauusz II. előeste)	1/49	1/49	1/49	1/49	1/49	1/49	1/49	1/49	1/49	1/49	1/49
Hétfő (Mazkir) II. reggel . . .	715	9/47	7	7	7	7	7	7	7	7	7
Hétfő (Mazkir) II. d. e.	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Hétfő (Mazkir) II. d. u.	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
Hétfő (Mazkir) II. délután . .	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8

Ünnep kimenetele: 935

Hétköznap reggel 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7
este 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8 8

A zsinagóga naptára

Június 10, csütörtök: Szíván
3, péntek: 4, szombat: 5, va-
sárnap: 6 (Sovvauusz I. napja),
hétfő: 7 (Sovvauusz II. napja,
Mazkir), kedd: 8, Szerda 9, csüt-
örtök: 10, Szombaton, június
12-én kell szék: Bámlidbor,
hétfőre: Hósea II, 1-22.

— Budai Istentiszteletek. Ju-
nius 11, pénteken este 7 órákor;
június 12, szombaton délelőtt
1/411 órákor; június 12, szom-
baton este 1/49 órákor Erev
Sovvauusz; június 13, vasárnap
d. e. Zsigmond-utcai templom-
ban 1/410 órákor (utána leá-
nyok hitvalló ünnepsége),
Lágymányosi templomban d. e.
10 órákor; június 13-án, vasár-
nap este 7 órákor; június 14,
hétfőn (mazkir) reggel 6, d. e.

10 órákor; hétköznap reggel
1/48 órákor (Tóraolvasó napo-
kon 7 órákor, este 8 órákor; a
XI., Váli-ut 6 sz. alatt este 1/48
órákor; a II., Torockó-u. 6/a,
sz. alatti imaházban szombaton
reggel 1/49 órákor. — Istentis-
zteletek helye: III., Kunfi
Zsigmond-u. 49; XI., Bocskay-
utca 37; II., Torockó-u. 6/a,
(csak péntek este és szombat);
II., Főu. 12. sz. alatt (csak pé-
ntek este).

Obudai Istentiszteletek kez-
dése a Lajos-utcai templomban
péntek este 1/48 óra, szombaton
délelőtt 9 órákor.

ZSIDÓ MUZEUM NYITVA:

Csütörtök 16-19,
szombat 11-13,
vasárnap 10-13 óráig.

Társaságbeli legdiszkrétebb házasság-
közvetítő. **Doktorné**

Király-u. 67. I. 3. Telefon: 421-930

Magánhirdetés!

Biztos állásban levő igazgató, magán-
vagyonnal, kizárólag jómegjelenésű
és jómegtartó urisnony házasságra
kér. Bizalommal int levelek „Deed-
let” jelzése a kiadónak.

MEGNŐSÜLNE 60 éves, jól be-
vezetett üzlet tulajdonosa. El-
venne jó megjelenésű, középter-
metű, csinos hölgyet, megfe-
lő hozománnyal. „Házasság”
jelzése a kiadónak.

IGÉNSZIMPATIKUS urisnony övé-
ren, kinek a körülmények között üz-
lete van, keresi foglalkozással vagy
lőkövel megelégedő, köztudatban intelli-
gens urisnonyt.

házasság céljából

„50-56 évesig” jelzése.

27 éves,

fiatalember megismerkedne
korban hosszabb csinos és nem ma-
gas tolmács, kinek némi hozománya
van. „Házasság 4977” jelzése a ki-
adónak.

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal

VII., Sip-utca 12. — Telefon: 423-930.
Kiadóhivatal:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK
ORSZÁGOS IRODÁJA

Feladós szerkesztő és feladós kiadó:
ROÓZ REZSŐ

Beküldött kéziratokat nem örl-
zünk meg a visszaküldésükre
nem vállalkozunk.

Előfizetési díjak: egy hó-
napra 5 Ft, negyedévre 15 Ft,
félre 30 Ft, egész évre 60 Ft.

Külföldre: 1 hónapra 7 Ft

Postatakarékpénztári csek-
szám: 20.209.

Nyomatott a Globus nyomdai mű-
tészeti kőnyomdájában,
Budapest, VI., Aradi-utca 8.

Fel. nyomdavezető: Margittay Antal k.